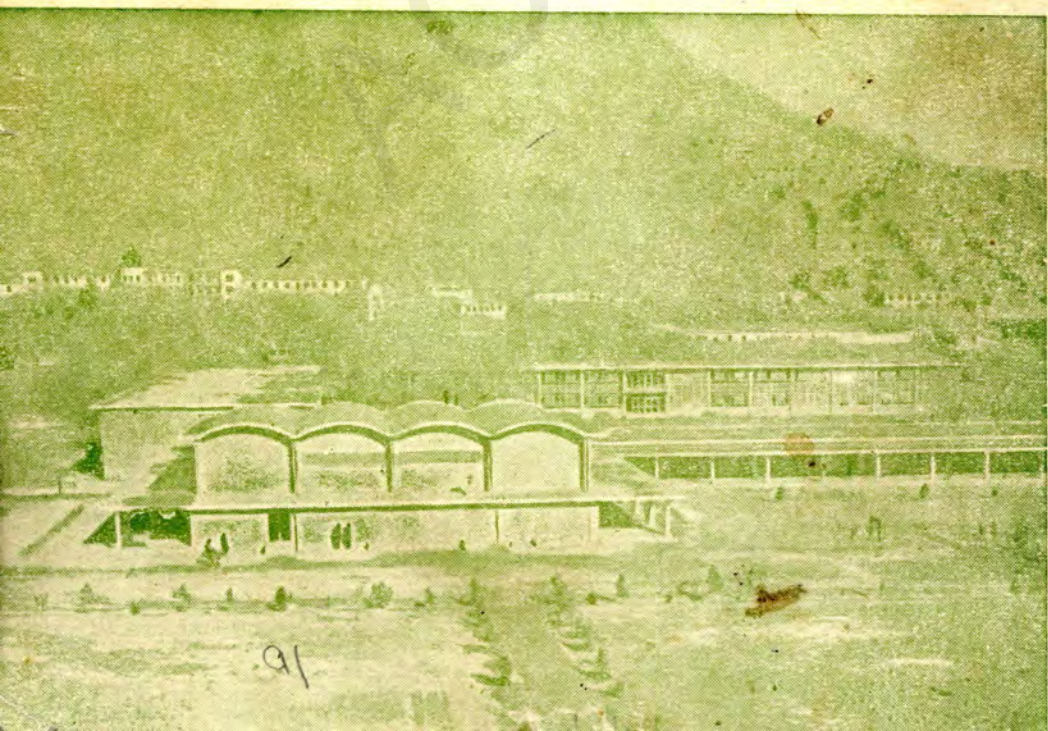

آشنایی با

پوهنتون کابل

۱۳۴۹

مطالب این نشریه

الف	پیام جلال‌آباد رئیس پوهنتون
۱	عرض مرام
۴	تأسیس پوهنتون کابل
۵	پوهنځی طب
۸	مؤسسات صحی پوهنتون
۱۰	پوهنځی حقوق
۱۲	پوهنځی علوم
۱۸	پوهنځی ادبیات ر علوم بشری
۲۲	پوهنځی شرعیات
۲۴	پوهنځی زراعت
۲۶	پوهنځی انجنیری
۳۲	پوهنځی اقتصاد
۳۵	پوهنځی تعلیم و تربیه
۳۹	مؤسسه تعلیم و تربیه
۴۴	پوهنځی طب ننگرهار
۴۷	انسیتوت پولی تخنیک
۵۱	مدیریت عمومی تعلیم و تربیه
۵۳	ایلیه پوهنتون
۵۷	سرویس صحی پوهنتون
۵۹	کفایت‌رای پوهنتون
۶۰	کتابخانه پوهنتون
۶۶	آمریت مپورت
۷۰	مدیریت عمومی نشرات
۷۱	مقررات معمول محصلان
۷۱	تعلیماتنامه امتحانات
۸۹	ترانه پوهنتون

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پوهنتون کابل مؤسسه تعلیمات عالی کشور، آمال و آرزوهای آینده معاشرت، جلال و عظمت علمی وطن و آبرو و حیثیت جوانان ماست. میسرزد که جامعه پوهنتون ما آراسته با مزایای علمی، فعالیت تعلیمی قریحه اخلاقی، اخوت، صفای طبیعت، علو و العانیت، باطن بی آرایش و ذهنیت ملی باشد. لازم است بین جوانان برای مقصد تعالی و پیشرفت تعلیمی پوهنتون احساس هماهنگی موجود باشد و آمالی که پدران و وطنداران از ثمره ملی این مؤسسه بدل دارند به نحوی برآورده شود که توقع همه مردم مملکت در آن دخیل است.

به تناسب بضاعت مالی این مملکت نیازمند پوهنتون با مخارج هنگفتی می چرخد که از سرمایه همه مردم ما حاصل گردیده است. این سرمایه مساویانه بدسترس همه جوانان بدون در نظر گرفتن سویه تعلیم و خصوصیت جغرافیایی و یا بضاعت فامیلی شان گذاشته شده و بر ماست که از هر پول آن برای ثبات، اعتبار ملی و بین المللی پوهنتون استفاده اعظمی بعمل آوریم. هر فرد منسوب به پوهنتون چه محصل چه استاد و چه عضوی از اورگان های اداری، خواسته یا ناخواسته مجبور و مکلف است برای ادای دین بزرگی که در اعتلای پوهنتون و از این طریق در اعتلای مملکت بعهده دارد بنحوی اهتمام بعمل آورد که در خور ملیت و وطن پرستی اوست. هر حرکتی و عملی چه جزئی و چه کلی، که در ادای این دین بزرگ از ره فرو گذاشت تصور بشود بحیث خطای جبری ناپذیری تلقی میشود که از آن همه مردم مملکت متأثر میگرددند.

«الف»

AFGHANISTAN CENTRE AT KABUL UNIVERSITY

3 ACKU 00005076 4

در صورتیکه ما اهلیت زندگی شرافت مندانه را در جامعه علمی پوهنتون داریم؛ در صورتیکه خود را مدیون آن وطندارانی می‌پنداریم که برای مقصد آینده ملی، جهت تدویر پوهنتون و جوه مالی معتنا بهایی از زحمات شبها روزی خویش، پسر میسازند، در صورتیکه خویشان را اعضای حقیقی این مؤسسه میدانیم بموجب احترام به مقررات جامعه بشری باید مکلف باشیم تا در چوکات نظم و آیینی که سزاوار یک پوهنتون آبرومند است پسر بریم و برای تعمیم، تقویه و استحکام مقررات دموکراتیک، علمی و شعر مجاهدت نماییم. بهتر است قبول کنیم که جریان اسامی ایکه در آن معنی و مفهوم تعلیم و تدریس نهفته است بدون پیروی از مقررات متوقف محض است. اگر پوهنتون است گویا استاد می‌آموزاند و محصل می‌آموزد. این یگانه هدف ریالیست است که میتوان یک مؤسسه تعلیمی را (اگر واقعاً مؤسسه تعلیمی باشد) به آن منصف ساخت. دیگر همه آنچه در تشکیلات و تشریفات و شکلیات این مؤسسه دیده میشود در واقع امر فعالیت های جانبی است که بهمین یک مقصد واحد تدریس مؤفق و منظم و منسجم بعیدان آمده است. اولین شرط بر آورده شدن مأمول در عملی ساختن این تعریف، موجودیت یک فضای آرام و عاری از تنش است. اگر محصلان مشکلاتی دارند در حقیقت تشکیلات بزرگ و باعرض و طول پوهنتون برای ارزیابی، بررسی و رفع این مشکلات است و اما هدف آنوقت بر آورده میشود تا مقرراتی باشد و هر کسی در چوکات مکلفیت خود به این مقررات واقعی گذارد.

معقول ترین، انسانی ترین و شرافتمندانه ترین راه آن مفاهمه و جستجوی راه حل مسأله است.

اگر استادان مشکلاتی دارند با تدبیر و خردمندی و جستجوی طرق رسیدن با اهداف واقعی و نیز با حسن تفاهم، هماهنگی و واقع بینی میتوان بر آن پیروز شد. پوهنتون امروز ما مشکلات بی پایانی دارد. برای رفع آن تدبیر و منطق را باید جستجو نمود. اهداف مشترک اند اما باید طریق سهل تر، معقول تر و واقع بینانه تر رسیدن به آنرا جستجو کرد.

مادر مملکتی زندگی می‌کنیم و منسوب به آنیم که جزئی تخطی در اعمال و مقتضیات ملی ما را چندین بار عقب ترمی راند. دویدن بسوی آینده ایچاب

يك نظام سالم را می‌تواند ورنه انارشی و تشمت و بی‌نظمی همان نتیجه را بار آوردنی است که در آن مخصوصاً دوشخص شدیداً جریحه دار میشود: یکی محصلیکه دقایق جوانی او باید حاصل امید بخش را برای آینده اش متصور گرداند و این دقایق بهدر می‌رود. دیگری آن مرد ز حمت کش و بی بضاعت این معلکت است که از مجاهدات شباروزی اوسرمایه مالی به منفعت تعمیم بدست آمده و متاع وی بهدر می‌رود.

و اگر ما با احساس این مسئولیت هنوز این حقیقت را نادیده بگیریم گویا اهلیت يك افغان واقعی را نداریم .

سال تعلیمی گذشته بزرگترین خساره ای را بر بنیه علمی و مالی پوهنتون بخاطر می‌آورد که چیره آن ناممکن است. ولی درس بزرگی هم برای جوانانی است که دوست دارند حیات علمی شان آبرومند و باحیثیت باشد.

آخرین نقطه انمجالل پوهنتون آن است که مسدود باشد و این واقع شد. مسامحور و مکلفیم مجاهده نهائیم تاچنین اتفاق نا مناسب تکرار نشود.

مسئولیت من و همکاران من در برابر محصلان پوهنتون آنقدر بزرگ است که برای نیل به هدف اعتلا و انکشاف پوهنتون بدون همکاری منسوبین این مؤسسه جزء آرزو های میان تهی نتیجه عملی و واقعی در آن متصور نیست. بهتراست ارزیابی کنیم :

مسئولیت پوهنتون عبارت است از تاءمین وسایل تعلیم (کتاب، محل تدریس و تحقیق، سامان و لوازم لابراتوار، انسجام اداری و تطبیق مقررات).

تاءمین وسایل راحت و صحت محصلان، تاءمین اعتبار و حیثیت علمی و نام پوهنتون در مجامع ملی و بین‌المللی، بررسی و مجادله در برابر مشکلات و خواسته‌های استادان و محصلان و منسوبین داخل پوهنتون و مقامات ذیل.

اما در برابر همه این مسئولیت ها من از جامعه بزرگ پوهنتون اعنی محصلان تنها دو مکلفیت خیلی ساده، طبیعی و واقعی را متوقعم: حصه گرفتن در جریان تعلیمی بحیث محصل و حصه گرفتن در احترام به مقررات و دستپلین. احترام به استاد، احترام به مقررات و آداب داخل صنف، احترام به مقررات لیلیه و کتابخانه و لابراتوار از ارکان واقعی و قبول شده محصلان است و اصلاً

مناعت و علوه مقام و شخصیت محصل با این خصائل برآورده میشود و با آن خودش در خور احترام همه آنانی می نماید که برای خدمت با آنها گماشته شده اند. از محصلان عزیز تقاضای من اینست که مشکلات خویش را با همه منسوبیتی که برای خدمت شان گماشته شده اند در میان بگذراند و با حسن تفاهم، صمیمیت و واقع بینی بر آن موفق گردند. استاد هم خود را بحیث نمونه عدالت، خردمندی، تدبیر، خلق نیک و مروت جلوه دهد و به شاگرد فرصت استفاده اعظمی را از وسایل تعلیم بدهد.

محصل خود را بحیث نمونه عدالت پسندی و ارادتمندی از توانایی علم و فضل استاد جلوه بدهد و در خود روحیه خوش بینی، سلوک و معاشرت اجتماعی دلپذیری را تقویه نماید.

اگر فضای صمیمی، شرایط آرام و پسنیدیده، حسن تفاهم و تشویق استادان و محصلان میسر باشد ریاست پوهنتون خود را مکلف میدانند که در ضمن سال تعلیمی جاری طرح های ذیل را احتمالاً در حدود امکانات طاقت بشری عملی نماید:

- ۱- نشر حداظم کتب درسی و معد درسی برای استفاده محصلان.
- ۲- توسعه و بهبود شرایط اجتماعی و صحتی و راحتی در لیلیه ها.
- ۳- تطبیق لوایح و مقررات عملی تر برای تسهیل شرایط تحصیل و تعلیم.
- ۴- تطبیق شدید و جدی تمام مواد مقرراتی که در آن مکلفیت های استادان، محصلان و منسوبین متصور است بمقصد جریان طبیعی و واقعی فعالیت های تعلیمی.

۵- تقویه و توسعه امور نشراتی و نشر اخبار پوهنتون.

۶- تطبیق اساسنامه انجمن محصلان افغانی.

۷- تقویه مرکز تحقیقات علمی پوهنتون.

۸- توسعه ساحه تعلیمی با اعمار اطاق های درسی و مراکز اجتماعی

محصلان و استادان.

۹- توسعه و انکشاف و تقویه جمعیت پالندوی.

۱۰- ایجاد اداره فعالیت های اجتماعی و سازمان شورتی و رهنمائی محصلان.

و هك عده پلان های دیگری که در آن پروژه های انکشاف و توسعه آینده پوهنتون مقام اول را دارد. البته تطبیق مواد فوق در صورتی امکان پذیر است که همه بصورت منفرد و بصورت مجتمع با درك مکلفیت ها و با حسن تفاهم همکاری نمایند.

من از تمام استادان عالیقدر و محصلان عزیز آرزو مندم این یادداشت را بدقت مطالعه نمایند. 'تفاوت کنند'، پیشنهاد کنند و موقف خود را در این جامعه علمی تعیین نمایند و با خود عهدی بدهند که در گفتار و کردار و پندارشان تعالی و علوه شان پوهنتون متصور باشد.

درشعول به پوهنتون 'درام جان' در حضور و غیاب 'در شیوهء اجتماعی و علمی، در جریان مقررات و ابواب مکلفیت خویش را مطالعه کنند و یک اجتماع ما لسم' ورزیده، مستحکم و علمی را تشکیل بدهند.

باتوصییه فوق بهترین تمیّات و صمیمی ترین آرزوها را برای مؤفقت همه در نگهداری امانت علمی و تبارز حیثیت عالی این مؤسسه اتمنا نموده و خود را بهیث یک خدمتگزار بی آلیش در هر فرصت 'هر موقع و هر موقف با تمام قوا و قدرت بشری و با اون تنگ نظری' با کمال دیانت و اعتماد به نفس به خدمت استادان و محصلان گرامی می'ارم.

پوهاند دکتور سید عبدالقادر بهاء

رئیس پوهنتون کابل

عرض مرام

طوری که ملاحظه میشود انطباق به محیط يك پوهنتون کاری است مشکل ، پس آماده شدن بان ایجاب مینماید محصلان زیادی را راجع به امور آن فرا گیرند . چرا که حیات پوهنتون از کلیه تجارب حیاتی محصل و محصله فرق دارد ، این امر در حصه کسانی که به پوهنتون شامل میشوند بیشتر صدق میکند . باین مفهوم که پسران و دختران جوان افغان از هر گوشه و کنار کشور عزیز پس از فراغت از لیسه ها و مکاتب مسلکی و کسب موفقیت در امتحان کانکور شامل جامعه پوهنتون گردیده برای نخستین بار دورهم جمع شده بیک صنف به تدریس مشغول می شوند و درسی از فعالیت های علمی ، اجتماعی ، سپورتی و تفریحی مشترکاً حصه میگیرند اجتماع شان بصنف و اشترک شان به فعالیت ها و وقتی ثمر بخش میگیرد که هر کدام حقوق ، مسؤولیت و وجائب خود را بدرستی بشناسند و با اساس آن عمل نمایند . هدف اساسی شعولیت محصلان به پوهنتون کسب معلومات علمی ، تخصص و سلکی بوده این هدف به تعقیب يك پروگرام مرتب علمی بداخل یکی از پوهنچی ها میسر میگردد .

هدف دیگر از شعولیت شان به پوهنتون عبارت از رشد شخصیت و پختگی شان میباشد این هدف از طریق رفتار و سلوک نیک شان با هم دیگر ، با استادان اوعضای اداری ، مباحثات و منا قشات صنفی ، اظهار نظر واقع بینانه روی مطالب جدید و قدیم ، علمی و غیر علمی واقعی و غیر واقعی ، ممکن و غیر ممکن و غیره بدست می آید .

این نوع تماس ها و تبادل نظر ها باشخاص مختلف ، روی مطالب مختلف و در مواقع مختلف شان اجازه میدهند عقاید و نصب العین های شان را مکرر ارزیابی نموده به کمک آن احساس پختگی و ورزیدگی را در خود بحیث جوان تقویت بخشند .

محصلان عموماً پس بلوغ شامل پوهنتون میشوند پس می توانند بحیث يك جوان

رسیده پخته و معقول راجع به بهبود خود کشور خود - پوهنتون و مردم خود
تصمیم بگیرد .

محصلان حین شامل شدن به پوهنتون در خود احساس تساوی حقوق
و آزادی بیشتر مینمایند این احساس در بعضی نیک تاثیر نموده از آن درست استفاده
می تواند ولی برخی دیگر را گیج نموده عدم درک مفهوم تساوی حقوق و آزادی
ایشان را به اعمالی می کشاند که خود و دیگران را به تهلکه می اندازند . این
نوع اشخاص اگر خواسته باشند می توانند مشکلات درسی و غیر درسی خویش را
با استادان و اعضای اداری پوهنتون مطرح بحث قرار دهند . این نوع تماس های
معقول بین محصلان ، استادان و اداره چنان سبب میشود باهمدیگر نزدیک گردیده
هر سه دسته از طریق مباحثات آزاد دو ستانه جمعیت واحد پوهنتون را بافهم
و درک مشکلات ، قصد و نظریات همدیگر تشکیل نمایند .

حیات ثقافتی پوهنتون در انکشاف شخصیت محصلان تاثیر بارز دارد .
علائق استادان و محصلان در فعالیت های ثقافتی ، هنری و معنوی به پوهنتون
موقع میدهد . این فعالیت ها از آنچه که هست بیشتر انکشاف نماید .

پروگرام فعالیت های ماوراء درسی خصوصیت مهم دیگری است از حیات
پوهنتون . این پروگرام ها به محصلان مجال میدهد با اساس علائق ، تجارب
و خواسته های شان بیکی یا چندی از این فعالیت ها شامل شده وقت فارغ خویش
را هسرت و معقولیت بگذارند شمولیت درین پروگرام ها و کسب آموزش
تجارب باین طریق بوضع حیات آینده محصلان نقش بارز دارد .

خصوصیت مهم دیگر حیات پوهنتون را زندگی در لیلیه تشکیل میدهد .
محصلان و اجدد شرایط شمولیت به لیلیه - قسمت زیاد وقت شان را به لیلیه سپری
مینمایند . لیله دارای مقررات خاصی است پس کسانی که در آن حیات بسر میبرند
مکلف اند رفتار و سلوک خویش را بان هم نواء سازند در غیران بخود - رفقاء
و مؤظفین لیلیه مشکلات خلق مینمایند . لیلیه دارای بسیاری از فعالیت های هنری
تفریحی و سپورتی میباشد . محصلان می توانند بروی مقرراتی که جهت تنظیم
آنها بیشتر خودشان وضع مینمایند در فعالیت ها شرکت نمایند .

در جامعه پوهنتون محصل می‌تواند بصورت فردی و اجتهادنی زندگی نماید. همچنین می‌تواند روابط مناسبی برای خود بحیثیت يك فرد و یا عضو ی از دسته مورد نظر برقرار سازد. نظم و ترتیب حیات فرد در پوهنتون مشروط به تصمیم فرد است وی می‌تواند از مدت اقامتش در پوهنتون نيك و معقول استفاده نماید و در عین زمان اگر بخواهد می‌تواند وقت گرانمای خویشت را ضایع سازد. پوهنتون سعی دارد زمینه آموزش را وسیعتر و مؤثرتر سازد اما اندازه استفاده از آن به محصل ارتباط دارد.

این رساله شامل معلومات و مطالبی است بس مقید و ارزنده راجع به پوهنتون. مطالعه آن برای تمام محصلان احد محصلان جدید الشمول جداً توصیه میشود امیدواریم آنرا بدقت کامل خوانده راجع به چه چگونگی استفاده از کتابخانه، لوازم درسی و کیفیت یا آگاهی حاصل نمایند و بهقررات شعول، تعلیمات نامه امتحانات و غیره مطالب شامل رساله ملتفت گردند در غیر آن مسؤولیت بخودشان مواجه خواهد شد.

بامید سعادت و موفقیت مزیدتان

شمس العابدین شمس
مدیر عمومی تعلیم و تربیه

کتاب پڑھنے کی مشق

پانچونے

دکارہ پیمائش

نالیو عیادت کوی

تاسیس پوهنتون کابل

اگر چه افغانستان از نظر معارف و فرهنگ سابقه طولانی دارد ولی اساس پوهنتون کابل، بچیت یک مرکز برای تعلیمات عالی علوم عصری، با تأسیس پوهنځی طب، که براده اعلیحضرت محمد نادرشاه فقید در اول عقرب سال ۱۳۱۱ صورت گرفت، گذاشته شد.

امور پوهنتون کابل تا سال ۱۳۱۵ مستقیماً از طرف وزارت معارف اداره میشد ولی افزایش در تعداد پوهنځی‌ها که پوهنځی علوم، حقوق و ادبیات به تعقیب پوهنځی طب تأسیس شده رفت، و درک نیاز متمادی‌های عصر از طرف حکومت موجب گردید که پوهنتون کابل در سال ۱۳۲۶ بچیت یک واحد اداری جداگانه و مرکز پوهنځی‌های مربوط شناخته شود. دکتر عبدالمجید بچیت اولین رئیس زمام امور این مرکز تعلیمات عالی را بدست گرفت. از آن تاریخ بعد پوهنتون کابل در هر ساحه انکشافات لازم نموده است که امروز با ستثنای پوهنځی طب ننگرهار، دارای ۱۰ پوهنځی و چند مؤسسه میباشد.

بمنظور هماهنگی با پیشرفتهایی که درین چند سال اخیر در جمیع شؤون حیاتی نصیب کشور گردیده در پوهنتون کابل سعی بلیغی بخرج داده شده است که علاوه بر تهیه پرسونل برای پیشبرد پروژه‌های انکشافی مختلف کشور در ساحه‌های مختلف علمی و اداری خود پوهنتون نیز بکمک و پیروی از روشهای پوهنتونهای مشهور و معتبر ممالک دوست، تغییرات و تحولاتی وارد نمود.

پوهنځی طب و فارمسی

پوهنځی طب نخستین هسته پوهنتون کابل است که رای ارفع نیازمند، های صحی مردم و آشنایی با اصول طب عصری در اول عقرب ۱۳۱۱ بمیان آمد. این پوهنځی در آغاز بیشتر از ۸ نفر محصل نداشت و استادان آن همه خا جی بودند. در سال ۱۳۳۲ در تاریخ پوهنځی طب فصل جدیدی گشوده شد. بدین معنی که از همدان تا بسج به بعد تدریس و اداره پوهنځی طب را دکتور ان جوان افغان متکفل گردیدند و از پروفیسور ان خارجی صرفه شغباتی که هنوز دکتور ان افغانی برای آنها تربیت نشده اند استفاده میشود.

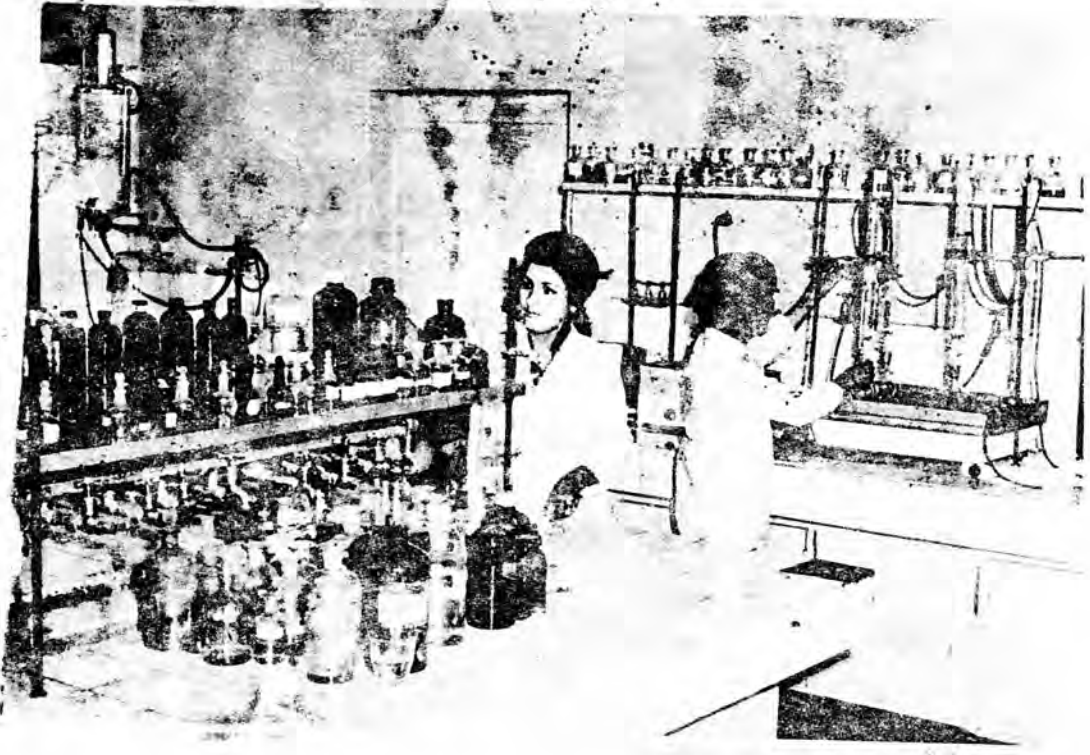
پوهنځی از چندین سال باین طرف با پوهنځی طب « لیون » فرانسه توأمیت دارد که با اساس آن پروفیسور ان خا جی در رشته های مورد ضرورت برای پوهنځی طب پوهنتون کابل از طرف پوهنځی طب لیون فرانسه تهیه میگردد.

باید یاد آور شد که پوهنځی فارمسی که در سال ۱۳۳۸ بغرض انکشاف، تولید و ترویج ادویه طبی ملی در پهنوی پوهنځی طب بمیان آمده بود بعد از سال ۱۳۴۱ در چرکات پوهنتون کابل شکل یک پوهنځی مستقل را گرفت از آغاز سال تعلیمی ۴۴ دوباره با پوهنځی طب پیوست.

دکتر اور دو اور دولہ
 پوسٹی یوہ لہ محصلان و
 پتالو شری یہ خانگہ کبھی
 و نظارت تو یہ حال کبھی لیدل
 کیزی

دو اور دولہ و پوسٹی
 و کیمیا و لابرا تواری و شخند

از پوهنځی طب و فارسی تا اخیر سال تعلیمی ۱۳۴۸ به تعداد ۹۰۷
دکتور فارغ التحصیل شده است. در سال ۱۳۴۸ تعداد محصلان پوهنځی
۵۸۴۳ نفر میرسید .

دوره تحصیل در پوهنځی طب بشمول (پی ، سی ، بی) و دوره
ستاز هفت سال است .

استادان پوهنځی طب و فارسی به ترتیب کدر علمی قرار ذیل است

۱- پوهاند در سال ۱۹ نفر

۲- پوهنوال » ۱۰ »

۳- پوهندوی » ۲۳ »

۳- پوهنمل » ۱۶ »

۵- پوهنیار » ۲۷ »

۶- پوهیالی » ۳۶ »

پوهنځی فارسی .

۱- پوهاند ۲ نفر

۲- پوهندوی ۱ »

۳- پوهنمل ۹ »

۴- پوهنیار ۵ »

۵- پوهیالی ۱۲ »

در این پوهنځی دیپارتمنت های ذیل موجود است .

۱- باکتر لوژی

۲- کیمیا ی حیاتی

۳- فز یولوژی

۴- پتالوژی

- ۵- فارماکولوژی
- ۶- طب عدلی
- ۷- طب وقایوی و اجتماعی
- ۸- داخله
- ۹- جراحی
- ۱۰- جلدی
- ۱۱- گوش و گلو و بینی
- ۱۲- نسایی و ولادی
- ۱۳- اطفال
- ۱۴- عقلی و عصبی
- ۱۵- چشم
- ۱۶- انسٹیز یولوژی
- ۱۷- رادیولوژی

فارغ التحصیلان پوهنځی فارمی تاختم سال ۱۳۴۸ به ۹۹ نفر بالغ میگردید. فارغ التحصیلان پوهنځی فارمی در شقوق مختلف دواسازی و در لابراتوارهای تجزیه و تحلیل بیوشیمی، باکترولوژی و غیره مصروف خدمت اند.

مؤسسات صحی پوهنتون

مؤسسات صحی پوهنتون بافقې سناتوریم در ۱۳۱۰ بوجود آمد و تا امروز باتداوی امراض گوناگون و مساعد ساختن زمینه آموزش عملی برای محصلان پوهنځی طب و فارمسی پوهنتون کابل پیشرفت های زیادی کرده است. مؤسسات صحی پوهنتون شعبات متعددی دارد بدینقرار است:

۱- نادرشاه روغتون که در سال ۱۳۱۵ بناشده است سالانه در حدود ۵۰۰۰ مریض را در شعبات مختلف خود داخل بستر و معالجه مینماید و این شفاخانه دارای ۳۰۰ بستر است سرویس های داخله، جراحی، گوش و گلون، چشم، جلدی و رادیولوژی دارد.

۲- رفقی سناتوریم دارای ۱۰۰ بستر و مخصوص تداوی مسلولین است و سالانه سه صد تا چهارصد نفر مریض در این شفاخانه معالجه میشوند.

۳- سنایی روغتون دارای ۱۰۰ بستر و در آن مریض های عقلی و عصبی ذکور و اناث در عمارات جدا گانه تحت معالجه قرار میگیرند.

۴- دمیرونو روغتون دارای ۳۰۰ بستر است سرویس های داخله

جراحی ، چشم ، گوش و گلو و بینی ، جلدی ، عقلي و عصبی نسایی
ولادی و اطفال را دارد . سالانه در حدود بیش از ۴۰۰ نفر مریض در
آن داخل بستر میگر دهند .

۵- مرکزی کستنجی ، معاینه خانه مرکزی ، در سال ۱۳۲۰ بنای آن
گذاشته شده است ، این بزرگترین پولی کلینیک افغانستان است تمام
شعبات طب را باشمول طب دندان دارد و سالانه در حدود ده هزار نفر
از طریق این پولی کلینیک به شفاخانه های پوهنتون داخل بستر
میگردد و سالانه در حدود سه لک نفر در آن تداوی آنی میشود .
مؤسسات صحی پوهنتون علاوه بر آن شفاخانه ها کلینیک های فوق
دارای لابراتوار های بیوشمی ، اکسریز محلولات زر قیه ، تابلیت سازی
ودواخانه ها میباشد .

پوهنځی حقوق

پوهنځی حقوق وعلوم سیاسي برای تربیه محصلان در رشته های اداری، دیپلوماسی و قضایی محصلین را تربیه نموده شش سال بعد از تأمین پوهنځی طب یعنی در ۷ برج ثور ۱۳۱۷ تاسیس شده است. در آغاز این پوهنځی شکل اکادمی عاوم اجتماعی و سیاسی را داشت که در سال ۱۳۲۰ به پوهنځی ارتقا نمود.

پوهنځی در ابتدا با ۲۵ نفر محصل و ۵ نفر استاد آغاز نموده تا اینکه تعداد استادان آن به ۳۶ نفر رسیده که از جمله چهار نفر پروفیسوران خارجی و ۳۲ نفر استادان داخلی میباشد در سال ۱۳۴۸، ۴۲۰ نفر محصل در پوهنځی حقوق مصروف تحصیل بوده که از جمله ۳۹۴ نفر پسر و ۲۶ نفر دختراند. این پوهنځی در ابتدا از همکاری علمی پروفیسوران ترك و المانی بهره مند بوده و امروز با پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی پوهنتون پاریس توأمیت دارد.

در پوهنځی حقوق همین اکنون ۴ دیپارتمنت مشغول فعالیت میباشد.

که عبارت اند از :

۱- دیپارتمنت حقوق اسلام

۲- دیپارتمنت حقوق خصوصی

۳- دپيار تمننن حقوق عامه

۴- دپيار تمننن اقتصاد

پوهنځي حقوق داراي يك نفر پوهاند، ۴ نفر پوهنوال، ۵ نفر پوهندوی
۳ نفر پوهنمل، ۳ نفر پوهنيار و ۱۷ نفر پوهيالي ميباشد. و علاوتاً ۴ نفر
پروفيسوران فرانسوی نیز مشغول تدریس اند .

پوهنځي حقوق تاسال ۴۷ به تعداد ۹۱۸ نفر ليسانسه بجامعه افغانی
تقديم داشته است . و داراي دوشعبه ميباشد . که بعد از صنف
دوم تقسيمات شعب که يکي حقوق عامه و ديگري حقوق خصوصي
است صورت ميگيرد .

*****

*****

*****

پوهنځی علوم

تو سعهء تعلیمات ثانوی و ظهور دستگاه های جدید صنعتی در افغانستان حکومت را واداشت که با تاسیس پوهنځی ساینس - که امروزش علوم خوانند نیازمندی کشور را از درک استادان لایق جران و متخصصین ساینس مرتفع سازد .

پوهنځی ساینس - بتاسی از این ضه رورت - بنابر پیشنهاد وزارت معارف و منظره علیحضرت معظم همایونی بحیث سومین مؤسسه تحصیلات عالی در سال ۱۳۲۱ تاسیس گردید .

این پوهنځی که در آغاز تنهادرای دو شعبه « یاضی و فزیک » و « کیمیا و بیولوژی » بود با ۸ نفر استاد و ۱۶ نفر محصل افتتاح گردید .

پوهنځی علوم امروز دارای شش انستیتوت هریکی مشکل از چندین دیپارتمنت مختلف میباشد که عبارتند از :

۱- انستیتوت فزیک دارای لابراتوارهای مجهز ذیل است :

لابراتوار تحلیل طیفی .

فزیک اتوم

لابراتوار میخانیک

لابراتوار فزیک برق و الکترونیک

۲- دیپارتمنت ریاضی: ریاضیات معاصر- ریاضیات کلاسیک
ریاضیات استدلالی .

۳- انستیتوت کیمیا دارای لابراتوارهای مجهز میباشد .

کیمیای فزیک

» عضوی

» غیر عضو

» صنعتی

» تحلیلی

لابراتوار عکاسی

ریسرچ

۴- انستیتوت بیولوژی: دارای دوشعبه است .

الف: دیپارتمنت زواوژی و پرازیتولوژی: که دارای عصری ترین

لوازم و آلات مجهز بوده- باغ وحش و موزیم حیوانی نیز تحت

اثر آن میباشد .

ب: دیپارتمنت نباتات: که دارای لابراتوارهای مجهز بوده و

محصلین از آن در تحقیقات نباتات افغانستان استفاده می نمایند .

۵- انستیتوت جیولوژی و پالتولوژی: دارای لابراتوارهای ذیل

است:

لابراتوار میکرو پالتولوژی

نقشه کشی

لابراتوار پتروگرافی

» عکاسی

موزیم فوسیل و احجار و مینرال ها

۶- دیپا تمت مترو لوژی : د سال ۱۳۴۶ مجدداً افتتاح و بکا آغاز نموده است.

علاوتاً هر دیپا تمت دا ای يك لابراتوار مجهز عكاسی با يك وركشاپ سیا بوده ود خرد پوهنخی يك وركشاپ مجهز برای ترمیم وتامین سامان ولوازم لابراتوارهای خود پوهنخی کار مینماید.

پوهنخی علوم از سال تاسیس خود تا ختم سال ۱۳۴۸ به تعداد ۴۹۰ نفر فارغ التحصیل بسویه لیسانس تریبه و تقدیم جامعه نموده است.

پوهنخی علوم بسوای بلند بردن سویره علمی- انکشاف و ارتقا خویش از سال ۱۹۶۲ با یطرف با پوهنخی علوم طبیعی پوهنتون بن المان غربی- رابطه تواء میت و همکاری عامی قایم نموده است سو مین قرار داد تواء میت و همکاری که از متن آن يك تحول جدید را در امور تدریسی و تحقیقات علمی و همچنان يك بنیان گذاری اساسی پوهنخی رامیتوان پیش بینی نمود بتاریخ ۲۶ می ۱۹۷۰ در عمارت پوهنتون کابل بین نمایندگان هر دو کشور صورت گرفت.

اهداف اصلی پوهنخی علوم که با همکاری تیم تواء میت و

همکاری پوهنتون بن تثبیت شده عبارت است از :

الف : تربیه معلمین لایق برای مکاتب ثانوی که با معلومات پیدالوژی آراسته باشند؟

ب : تربیه متخصصین ساینس که در صنعت و فابریکه های کشور کار و فعالیت کرده بتوانند؟ (در رشته کیمیا - فزیک - ریاضی جیولوژی - مترو لوژی - زولوژی و نباتات)

تبصره: پوهنځی علوم به اساس قرارداد فوق در سال ۱۳۴۹ و ۱۳۵۰
بالعموم دارای دو رشته خواهد بود.

۱- تربیه معلم

۲- تربیه متخصصین ساینس

که هر دو رشته الی صنف چهارم یکجا تدریس میشود و در صنف
چهارم هر رشته دروس تخصصی خود را فرا میگیرند.

ج: پیشبرد تحقیقات علمی با نظر گرفتن اوجیه افغانستان در
ساحه جیولوجی کیمیا، نباتات، حیوانات، مترولوژی و جیوفزیک.

د: به اساس اوجیه همکاران استادان و اساتذات های پوهنځی
علوم مشترکاً با استادان و دکتوران پوهنتون بن د امر تحقیقات
علمی حصه گرفته. تحقیقات خویش را در افغانستان و یاد جمهوریات
اتحادی المان پیش میبرند.

ه: توسعه تجهیزات علمی پوهنځی علوم.

رابطه با سایر موسسات علمی و عرفانی بین المللی جهات:

الف: سازمان نیروی ذروی و دیگر مؤسسات بین المللی و پوهنتون بن
در انکشاف لابراتوارهای اتمی و هستوی تدریسی لابراتوارهای
تحقیقاتی رادیوترایی همه ساله کمک مینماید از سال ۱۹۶۴ به این
طرف بوساطت سازمان بین المللی نیروی ذروی یک یونت مکمل
رادیوترایی کوبالت ۶۰ و ایودین ۱۳۱ به افغانستان تحفه داده شده.

ب: یونسکو در مورد سامان و سکالرشپ ها به پوهنځی علوم همه ساله
کمک می نماید.

پروژه های انکشافی پوهنځی علوم:

گرچه پوهنځی علوم سرزمین پوهنځی است که از بدو تاسیس
پوهنتون کابل به وجود آمده اما از پوهنځی های بزرگ پوهنتون

کابل بشمار میرود عمارات انستیتوت های آن در داخل ساحه پوهنتون و مرکز شهر پراکنده است برای آنکه تمام انستیتوت های آن در مرکز پوهنتون تمرکز یابد از چندی به این طرف پلانهای را روی دست دارد تا نظر به ضرورت و مقتضیات وقت انستیتوت های خود را نظر به قدامت در داخل ساحه پوهنتون اعمار نماید . درین مورد باید از پروژهء اعمار انستیتوت کیمیا نام برد که پلان نقشهء آن طرح شده و عنقریب در ساحه پوهنتون با عصری ترین سامان و لوازم به منظور تدریس و تحقیقات علمی آباد میگردد .

پروژهء رصدخانه نیز نظیر یکی از این پروژه ها است که پلان نقشه آن تکمیل و سامان مذکور بکابل رسیده عنقریب اعمار میگردد . حضور ذات ملو کانه نظر به علاقهء خاصی که به پوهنتون کابل دارند یک قسمت از زمین های کاریز میر را برای اعمار رصدخانه مذکور اعطا فرموده اند .

پروژهء باغ وحش :

این پروژه از طرف یک کمیته که ریاست افتخاری آنرا والا حضرت شهزاده محمد نادر به عهده دارند — اداره میشود . این پروژه را باغ وحش کابل و موزیم حیوانی افغانستان تشکیل میدهد .

باغ وحش کابل که در سال ۱۳۴۶ افتتاح گردید فعلا دارای ۳۶۰ نوع حیوان و پرندۀ داخل و خارج منطقه افغانستان میباشد .

تبلیغات و نشرات :

مدیریت نشرات این پژوهشی گذشته از اینکه مواد درسی و معد درسی دیپار تمنت ها، تألیفات و رساله های علمی استادان مربوطه خود را چاپ میکند مجله «ساینس» را نیز برای رفع نیاز مندی محصلان خود و سایر علاقمندان موضوعات ساینس نشر مینماید.

پوهنځی علوم در سال ۱۳۴۸ و ۴۹ دارای ۴۵۴ محصل بوده که از آن جمله ۳۷۳ ذکور و ۸۱ اناث میباشد.

در حال حاضر درین پوهنځی ۴ پوهاند ۳ پوهنوال ۲ پوهندوی ، ۶ پوهنمل ، ۳ پوهنبار و ۱۴ پوهیال، مصروف خدمت بوده و علاوه تا ۲۹ استادان این پوهنځی غرض تحصیلات عالی به خارج اعزام شده اند

در سال ۴۹ به تعداد ۳۲ استاد داخلی و ۱۹ استاد خارجی ۱۶ تکزیشن داخلی و خارجی و پيسکور المانی در دیپار تمنت ها و لابراتوار های پژوهشی علوم مصروف فعالیت بودند.

پوهنځی ادبیات و علوم بشری

بتاسی از مفکوره تحقیق، حفظ انکشاف و معرفی فرهنگ و ثقافت افغانستان پوهنځی ادبیات در سال ۱۳۲۳ با پیشنهاد وزارت معارف و منظوری ذات ملو کانه، بحیث چارمین پوهنځی پوهنتون کابل تأسیس گردید.

پوهنځی ادبیات، که امروز بنام پوهنځی ادبیات، علوم بشری یاد میشود، در سال ۱۳۲۴ با ۱۸ استاد داخلی اجیر و ۲ استاد خارجی و ۱۰ محصل و تنهالیک شعبه زبان و ادبیات بکار آغاز نمود.

این پوهنځی در مدت ۲۵ سال عمر خورد که به مقایسه با عمر پوهنځی های مشابه کشورهای دیگر یک مدت نهایت کوتاه میباشد در تمام مساجه ها چون کمیت و کیفیت و پرگرامها، تعداد شعبات اختصاصی، تدریسی و تحقیقی، تعداد استادان لایق دایمی، تعداد محصلان، تهیه تجهیزات برای کارهای عملی و طبع کتب درسی و ممد درسی انکشاف قابل توجهی نموده است که البته اکثر این انکشافات در سالهای اخیر صورت گرفته است.

این پوهنځی فعلا با ممالک خاصی توامیت ندارد. مگر در دیپارتمنت های فرانسوی، المانی، عربی و موسسه علوم بشری از کمک های ممالک دوست چون فرانسه، آلمان، جمهوریت متحده عرب و پوهتون هایدلبرگ جرمنی استفاده بعمل می آورد. همچنین موسسه زبانشناسی این پوهنځی جهت تهیه و ترتیب اطلس زبانشناسی افغانستان از کمک های بین المللی لهجه شناسی استفاده نموده است.

پوهنځی ادبیات و علوم بشری فعلا (۸) دیپارتمنت در چوکات پروگرامهای خاص معین مشغول تربیة محصلان در رشته های تخصصی مختلف بوده در اخیر بکارکنان خورد لیسانس میدهند که عبارتند از:

۱- دیپارتمنت	زبان	وادبیات	پشتو
۲-	»	»	دري
۳-	»	»	
۳-	تاریخ		
۴-	جغرافیه		
۵-	ژورنالیزم		
۶-	زبان ادبیات	المانی	
۷-	»	فرانسوی	
۸-	»	عربی	

دیپارتمنت فلسفه و علوم اجتماعی اگرچه مشغول تدریس میباشد، ولی بکدوره معین که در اخیر آن لیسانس بدهند ندارد. در حال حاضر مضامین مربوطه آن بحیث مضامین فرعی دیگر در دیپارتمنت هاتدریس میشود. بر علاوه دیپارتمنت های فوق، که وظیفه شان تنها تدریس میباشد، در پوهنځی ادبیات و علوم بشری چند انستیتوت فعال نیز وجود دارد که مشغول فعالیت های تحقیقاتی علمی میباشند که عبارتند از .

۱- موسسه زبانشناسی - وظیفه عمده این موسسه تحقیق لهجه ها و زبانهای افغانستان و همکاری با موسسه بین المللی لهجه شناسی و کمک با دانشمندان زبانشناسی که بحیث مهمان افغانستان سفر میکنند میباشد.

۲- موسسه جغرافیا - این موسسه نه تنها برای بعضی مضامین دینا تمت جغرافیه حیثیت، لایبراتورار رادار بلکه ساحه های مختلف افغانستان را نیز در اوقات لازمه از لحاظ کیفیات جغرافیائی تحقیق میکند.

۳- موسسه هنرهای زیبا، این موسسه - که فعلا دارای شعبات رسامی و مجسمه سازی است همیشه انکشاف استعداد محصلان را در ساحه های هنری فراهم میسازد. البته این موسسه مختص بمحصلان پوهنخی ادبیات و علوم بشری نبوده محصلان سایر پوهنخی ها نیز از کورسها و تسهیلات آن استفاده میتوانند. هر دو شعبه این موسسه بطور فعال مشغول کار بوده و آثار شاگردان آنها چندین بار در معرض نمایش گذاشته شده که مورد دلچسپی و تمجید بینندگان قرار گرفته است.

۴- موسسه بشرشناسی - این مؤسسه که به کمک و همکاری موسسه جنوب آسیایی پوهنتون هایدلبرگ آلمان غربی تاسیس گردیده است علاوه بر تدیس کورسهای انترپالوجی به تحقیق موضوعات بشرشناسی در نقاط مختلف کشور می پردازد. هیئات تدیس پوهنخی ادبیات و علوم بشری متشکل از ۶۵ استاد دائمی و ۷ استاد خارجی میباشد. هر دینا تمت دارای رئیس و اعضاء و هر مؤسسه دارای امر و اعضاء علمی میباشد. پوهنخی ادبیات و علوم بشری تا حال ۷۷۸ معلم لسان و ادبیات و تاریخ

و جغرافیه، محقق و نویسنده و مامور دولت برای رفع نیازمندی لیسسه ها و مکاتب ثانوی مؤسسات نشراتی و دوایر دولتی تقدیم جامعه نموده است پوهنخی ادبیات و علوم بشری بر علاوه تربیه محصلان داخلی زمینه آموختن یا تحقیق السنه را برای خارجی هایی که باساس مؤافقات فرهنگی و ثقافتی با افغانستان میابند نیز فراهم مینماید. صنف اول پوهنخی ادبیات و علوم

بشری بصورت عموم بوده تحصیلات تخصصی دیپارتمنت های پبشتو، دری، ژورنالیزم، تاریخ و جغرافیا از صنف دوم شروع میشود ولی تحصیلات تخصصی دیپارتمنت های آلمانی و عربی از همان سال اول پوهنځی شروع میگردد. در ختم دوره تحصیالی هر يك از محصلان مجبور و مكلف است که در یکی از موضوعات مربوط برشته خود و تحت نظر و رهنمائی یکی از استادان دیپارتمنت خویش مونوگرافی که اندازه لیاقت و قدرت تحقیق و تتبع ویرا نشان دهد بنویسد. نشرات این پوهنځی علاوه بر طبع و گسترش مسزاد درسی و ممد درسی دو مجله دو ماهه علمی و ادبی «ادب» و «وزمه» و همچنین يك مجله شش ماهه «جغرافیا» نیز نشر مینمایند. در پوهنځی ادبیات که در روس آن به سیستم سمستر تدریس میشود ۸ پوهاند، ۵ پوهنوال، ۴ پوهندوی، ۸ پوهنجل، ۱۳ پوهنیار، ۲۲ پوهیالی و ۵ نامزد پوهیالی و ۱۷ استاد خارجی مصروف تدریس است که از جمله استادان داخلی ۸۷ آن فعلا در خارج کشور میباشد.

... یک‌کده محصلان از آثار شعبه هنر های زیبا در کتابخانه پودنتون دیدن میکنند

پوهنځی شرعیات

از آنجایی که افغانستان یک کشور اسلامی بوده حفظ و تقویة شتون اسلامی یکی از هدفهای اساسی تعلیم و تربیه ملی میباشد، حکومت دیانت شعار افغانستان در سال ۱۳۳۰ در قطار سائر پوهنځی های پوهنتون کابل پوهنځی شرعیات را تاء سیس نمود .

این مرکز تعلیمات اسلامی که در بدو تاء سیس خود با ۱۶ محصل بکار آغاز نموده نیاز مندی شدید مملکت را به جوانان منور در رشته های مختلف علوم اسلامی و حقوقی در ساحه های تدریس در مکاتب، تبلیغ در مطبوعات و اجرای وظیفه در محاکم عدلی رفع نموده می نماید . هیئات تدریسی این پوهنځی را فعلاء ۲۳ استاد داخلی و سه استاد خارجی تشکیل میدهد . علاوه بر پنج استاد دیگر در رشته های مختلف حقوق از پوهنتون الازهر قاهره و عین الشمس جمهوریت عربی متحد برای سال ۱۳۴۹ خواسته شده انتظار میرود بزودی ممکنه وارد افغانستان شده و وظائف خود را اشغال نمایند .

در اینجا متذکر باید شد که استادان داخلی پوهنځی شرعیات غالباً فارغ التحصیلان پوهنتون الازهر و استادان خارجی آن عموماً استادان پوهنتون موصوف میباشدند چه پوهنتون الازهر جمهوریت عربی متحد با اساس یک معاهده ثقافتی بین دو کشور یکتعداد استادان پوهنځی شرعیات

را برای تحصیلات عالی پذیرفته و یکتعداد استادان علوم اسلامی خود را برای تدبیر در پوهنځی شرعیات می فرستند .

پوهنځی شرعیات در سال ۱۳۴۵ به تاء سیس یک شعبه تعلیمات عالی اسلامی مخصوص نسوان مؤفق گردیده برای اولین بار زمینه تحصیل علوم دینی را برای دختران افغانی فراهم نمود . به این ترتیب تاختم سال تعلیمی ۱۳۴۸ مدت ۱۹ سال از تاء سیس پوهنځی شرعیات میگذرد در این مدت به تعداد ۳۳۳ فارغ التحصیل در رشته های مختلف به سویه لیسانس تقدیم جامعه نموده است و در سال تعلیمی ۱۳۴۸ به تعداد ۳۰۶ محصل و محصله به تفصیل ذیل دران مشغول تحصیل بودند :

۱ - ۱۹۵ نفر فارغ التحصیلان سائر مدارس دینی .

۲ - ۱۱۱ نفر فارغ التحصیلات لیسه های نسوان .

ضمناً متذکر باید شد که شمول در پوهنځی شرعیات مخصوص فارغان مدرسه ابو حنیفه و مدارس دینی و فارغ التحیلات لیسه های نسوان می باشد . داوطلبان باید امتحان کانکور اختصاصی پوهنځی را بگذرانند . هیچ محصل بدون مؤفقت در امتحان کانکور شامل این پوهنځی شده نمیتواند . استادان داخلی پوهنځی دارای کدرهای علمی ذیل می باشند .

پوهنوال ۲ نفر پوهندوی ۱ نفر

پوهنمل ۶ نفر پوهنیار ۶ نفر پوهیالی ۴ نفر

نامزد پوهیالی ۸ نفر .

یک مرکز تحقیقات اسلامی در چوکات پوهنځی شرعیات تاء سیس می گردد

چنانچه امسال سنگ تهاداب عمارت آن از طرف اعلیحضرت امیر فیصل شاه عربستان سعودی گذاشته شد . پوهنځی شرعیات از تاریخ ۲۷ ثور سال ۴۹ به نشر یک مجله علمی بنام شرعیات شروع نموده است . نقشه آن مشتمل به مسجد کتابخانه و ملحقات آن میباشد از طرف یک کمپنی بلغاریائی تکمیل گردیده است .

پوهنځی زراعت

پوهنځی زراعت پوهنتون کابل در سال ۱۳۳۵ توسط دولت تاء سیس و هدف عمده آن تربیه فارغ التحصیلان لایق ممالکت در شقوق مختلفه ساینس زراعت بسویه عالی میباشد . پوهنځی زراعت برای بلند بردن بیشتر سوویه علمی محصلین خویش با پوهنتون وایمنگک اصلاخ متحده امریکا از طریق اداره انکشاف بین المللی اصلاخ متحده امریکا قرار داد تواء میت علمی دارد که طبق آن پوهنځی متذکره با پوهنځی زراعت پوهنتون کابل از طریق تهیه اکثر سامان ولوازم- تجهیزات کتب درسی و استادان مورد ضرورت راکمک و برای ارتقای سوویه استادان سکالرشپ ها عندالموقع داده است .

پوهنځی زراعت فعلاء دارای چهار شعبه بزرگ اختصاصی دایمی میباشد آنها عبارت اند از :

- ۱- ش به علوم نباتی .
- ۲- « « حیوانی .
- ۳- « « تعلیمات توسعه و اقتصاد زراعتی .
- ۴- « « انجیری زراعتی .

پوهنځی زراعت از بدو تاء سیس تا ختم سال ۱۳۴۸ به تعداد ۲۶۰ فارغ التحصیل بسویه لیسانس در شقوق مختلفه ساینس زراعت

تقدیم جامعه نموده است تعداد داخله محصلان این پوهنځی که از ابتدای تاسیس از ۱۴ نفر تجاوز نمیکرد، در سال ۴۸ بالغ بر ۴۷۶ نفر گردید. دوره تحصیل در پوهنځی زراعت چهار سال میباشد. پوهنځی زراعت برای تطبیقات تعلیمات عملی محصلان و تبعات هیئت تدریسی خویش فعلاء دارای (۱۱) لابراتوار مجهز و عصری، یک فارم بزرگ تجر بوی زراعتی، توبیه خانه حیوانات و یک باغ نمونوی میباشد. تعلیمات پوهنځی از ابتدای تاسیس تا کنون به طرز سمستر تعقیب و تدریس و امتحانات طبق آن اخذ میگردد. هیأت تدریسی پوهنځی زراعت متشکل از استادان داخلی و خارجی بوده و تعداد آنها که از بدو تاسیس از سه نفر تجاوز نمیکرد در سال ۴۸ بالغ بر (۴۸) نفر شد که از جمعا ۳۸ آن استاد داخلی و ده دیگر استاد خارجی میباشد.

در سال ۴۸ یک شاپ انجینیری زراعتی، یک تحویلخانه و سه عدد کندوی نگهداری غله در پوهنځی و فارم اعمار و تحت استفاده قرار داده شده است.

فعلاء در دیپارتمنت های مختلفه پوهنځی زراعت استادان از رتبه پوهیالی الی پوهاند مصرف تدریس و کار میباشند تعداد اینها به ترتیب کدر علمی قرار ذیل است.

۱- پوهاند

۲- پوهنوال ۲

۳- پوهندوی ۳

۴- پوهنیار ۱۲

۵- پوهیالی ۹

۶- نامزد پوهیالی ۴

دو کھیتوں پر دو سو تیس ہزار روپے خرچ کیا گیا ہے
 و عمل جاری و خازنہ کو سے

دو کھیتوں پر دو سو تیس ہزار روپے خرچ کیا گیا ہے
 و عمل جاری و خازنہ کو سے

پوهنځی انجنیري

پیشرفت علم و تکنالوجی در دنیای امروز اساس مهم و مستحکمی را برای انکشافات شکفت انگیز جوامع بشری پدید آری کرده که هسته این تحولات در ممالک منکشف سیر تکاملی خود را پیموده و اهمیت این پیشرفت را برای ممالک در حال رشد دو چند میسازد .

روی این اصل نظر به احتیاج مبرم به انجنیران ورزیده حکومت را بران داشت تا پوهنځی انجنیري را در سال ۱۲۳۴ بقطار دیگر پوهنځی های پوهنتون کابل در چوکات پوهنځی علوم آن وقت تأسیس نماید. پوهنځی انجنیري در چوکات فعالیت های پوهنتون کابل در سال ۱۳۳۷ به نام پوهنځی انجنیري و زراعت از پوهنځی علوم مجزاشد و کذا در سال ۱۳۴۲ پوهنځی انجنیري و زراعت نیز به دو رشته اکادمیک تخصصی وبدو پوهنځی جداگانه از هم جدا شدند . در حال حاضر این پوهنځی دارای پنج شعبه عمومی بنام های شعبه انجنیري سیول ، انجنیري میخانیک ، انجنیري برق ، انجنیري زراعت و مهندسی میباشد .

این پوهنځی که در آن ۳۲ استاد داخلی و ۱۲ استاد خارجی مصروف تدریس میباشد ، بایک تیم انجنیري آیالات متحد امریکه بنام S.E.T!! قرار داد توأمیت دارد با اساس این قرار داد تیسیم انجنیري موصوف از طریق اداره همکاری بین المللی امریکا در کابل استادان و مشاوری در

رشته های مختلفه تخنیکي وانجیرری با این پوهنځی کمک مینماید .
پوهنځی انجیرری از بدو تاسیس تا حال همواره کوشیده تا مراحل
انکشافی و تکاملی خود را بطرز احسن بپیماید. چنانچه در اول که تعداد
محصلین شامل این پوهنځی متجاوز از ۴ نفر نبود در سمستر اول سال
۱۳۴۸ به ۳۴۵ افزایش یافت . در ابتدا این پوهنځی هیچ استاد داخلی
نداشت امروز تعداد آنها به ۴۹ نفر که ۱۷ آن فعلا در خارج مصر و
تحصیل میباشند رسیده است .

همچنین تعداد فارغ التحصیلان این پوهنځی از ۴ نفر در ختم سال
۱۳۳۸ به ۶۷ نفر در سال ۱۳۴۷ افزونی یافته است .
پوهنځی انجیرری از بدو امر تا کنون ۲۶۸ نفر انجیر تریبه کرده
برای خدمت به جامعه تقدیم نموده است .

پروژه های انکشافی

الف - کدر های علمی - در تعداد کدر های علمی استادان افزایش
بعمل آمده است. فعلا تعداد استادان پوهنځی به ترتیب کدر علمی قرار ذیل است:
پوهاندا، ۱، پوهن سوال، ۳، پوهن عمل، ۳، پوهن یار، ۱۳،
پوهن یالی، ۱۵ .

ب - کورسهای مقدمه تی انجیرری :

از چهار سال باین طرف بغرض آشنائی و بناند بردن سو به تعلیمی
متعلمین فارغ التحصیل از لیسه های اطراف و تا اندازه ای از لیسه های
مرکز در ایام تعطیل زمستان کورس مقدماتی انجیرری یا کورس آمادگی
موسوم به پری انجیرینگک در پوهنځی انجیرری دایر گردیده و مضامین

انگلیسی و ریاضی به پیمانده قوی درین کورس تدريس ميشود. مشمولين کورس نظر به لياقت و علاقه شان به اين پوهنځي از طرف هيأت پوهنځي، که بهمين منظور بولايات اعزام ميشوند، انتخاب ميگردند. در خزان سال ۱۳۴۷ هيأت هايي از اين پوهنځي براي انتخاب شاگردان بولايات هرات، غزني، پکتيا، فراه، پروان، بغلان، بدخشان و فارياب اعزام شدند که مجموعاً ۸۴ نفر فارغان ليسانس هاي اطراف و مرکز را براي کورسهاي مقدماتي انتخاب نمودند. از اين جمله ۷۴ شاگرد در سمستر اول سال ۱۳۴۸ شامل صنف اول شدند. بر علاوه ۶۵ نفر از متعلمين فلخ التحصيل ليسانس هاي مرکز، ولايات و تخنيک ثانوي نيز شامل صنف اول گرديدند که تعداد مجموعي محصلين صنف اول به ۱۳۹ نفر رسيد. نتايجي که از دائر نمودن کورس مقدماتي انجنيري بدست آمده رضيت بخش ميشود.

ج - لابراتوارها

در لابراتوارهاي سروی، رسم ميخانيکي، فيزيک، کيميا، انجنيري صحت عامه و حفظ الصحه، انجنيري برق، انجنيري ميخانيک، اخاک شاسي، استحکام مواد ميخانيک مابعات و هيدروليك رول مهم را در تدريس اين پوهنځي دارد. همچنين ورکشاپي مجهز براي نگاهداشت و ترميم ماشين آلات لابراتوارها در حال فعاليت است.

د- سستيشن زلزله صنعج

از آنجا که افغانستان يکي از ممالک زلزله خيز جهان محسوب ميشود و بدليل اينکه قوه هاي حاصله از جنبش زمين تاثيرات فراواني در ديزاين و تحليل عمارات و ساختمانها دارد اولين سستيشن زلزله صنعج در افغانستان که در نوع خود از سستيشن هاي مجهز دنيا است، در چوکات

وهنخی انجنیری از دو سال باین طرف شروع بفعالیت کرده است . این پروژه باساس قرار دادی بین حکومت شاهی افغانستان و اداره انکشاف بین المللی ایالات متحد امریکا اعمار و آماده گردید . توسط دستگاه های این ستیشن علایم زلزله بعد از ضبط و تشریح توسط پوهنخی انجنیری بمركز اطلاع و برای مبادله و تشریح مزید به ایالات متحد امریکا فرستاده میشود . مرکز موصوف اطلاع و معلومات مذکور را با معلومات ۱۲۵ ستیشن زلزله در نقاط مختلف جهان یکجانسوده دوباره بدسترس پوهنخی انجنیری قرار میدهد که این معلومات همیشه از پوهنخی انجنیری قابل استفاده میباشد .

ه - پروژه های تتبعات « ریسرچ »

در پوهنخی انجنیری

- از بدو امر تا کنون تتبعات متعددی در پوهنخی انجام پذیرفته است . تتبعاتی که از سمستر دوم سال ۱۳۴۸ تا کنون زیر دست گرفته شده قرار ذیل است :
- ۱- پروژه خواص خاک کهای سطحی ساحه کابل توسط پوهنیار رحیم تکمیل شده
  - ۲- « مخلوط های خاک و سمنت » « تکمیل شده است »
  - ۳- « ساختن يك ولتج ریگولیتور » « ضیاء تکمیل شده »
  - ۴- « تصفیه روغن های نباتی » « سید کاظم »
  - ۵- « سروی فارغان پوهنخی » « پوهنوال قیسانی و پوهنیار کریم »
  - ۶- « مقاومت ریگ در مقابل عمل ترافیک » « پوهنوال قیسانی تکمیل شده است »
  - ۷- « اندازه فشار برق و باد در نقاط » « پروفیسور میچل تکمیل شده »
مختلف افغانستان

۸- پروژه مقاومت پایه‌ها و دستک‌ها توسط پروفیسور میچل و همکاران

تکمیل شده است

۹- « مطالعه قوای بشری در انجنیری » پوهنیار سید کاظم »

۱۰- « نقشه زلزله‌ی افغانستان » پوهنیار کریم »

و- الحاقیه پوهنځی

چون پوهنځی انجنیری به پیشرفت‌های قابل قدری از نگاه کمیت و کیفیت نائل گردیده و همه ساله به تعداد محصلین و استادان افزوده می‌شود لهذا تعمیر فعلی پوهنځی گنجا یش این افزونی را نداشته تعمیر الحاقیه جدیدی در پهلوئی تعمیر فعلی پوهنځی تحت ساختمان می‌باشد. که قرارداد کار آن با شرکت ساختمانی ودان عقد گردید تا اندازه زیاد تکمیل شده. تعمیر جدید دارای ۱۴ اطاق دفتر برای استادان، ۶ اطاق لابراتوار، ۴ اطاق درسی، کتابخانه و ادیتوریم به ظرفیت ۳۲۰ نفر می‌باشد.

ز- تأسیس شعب انجنیری زراعت و مهندسی

نظربه ازدیاد پروژه‌های عصری زراعتی و بمنظور تقدیم مهندسین ورزیده بجامعه افغانی از سه سال باین سوشعب انجنیری زراعت و مهندسی در چوکات دیپارتمنت انجنیری سیول در پوهنځی انجنیری تأسیس شده است. اولین دسته ۹ نفری از فارغ التحصیلان شعبه انجنیری زراعت سال گذشته بجامعه تقدیم شده است. پوهنځی زراعت در تدریس مضامین

شعبه انجینیری زراعت با پوهنځی انجینیری همکارۍ نزدیک دارد .
همچنان متخصصی ورزیده ای از فایبرایت با سه تن از اعضای خدمتگاران
صلح امریکا و مهندسین محترمی از دوایر دولتی در شعبه مهندسی
فعالیت دارند .

ح - فعالیت های متفرقه :

پوهنځی انجینیری سراز سال ۱۳۴۶ تطبیق یک پروگرام پنج ساله را
باساس ضرورت دوایر متعلقه در نظر گرفته است . محصلین صنوف
اول ، دوم و سوم این پروگرام پنج ساله را تعقیب نمودند .
ولی شاگردان صنف چهارم ، پروگرام پنجساله را تعقیب
ننمود . در نظر است تادر آینده پروگرام مافوق لیسانس
یعنی ماستری نیز در پوهنځی انجینیری روی دست گرفته شود .

پوهنځی اقتصاد

پیشبرد و تطبیق درست پلان‌ها و پروژه‌های پوهنځی اقتصادی مستلزم اشخاص ورزیده و وارد بموضوع می‌باشد بتاسی از این ضرورت مبرم حیاتی با در نظر داشتن وبمیان آمدن پلان‌های پنجساله، در پوهنتون کابل در صدد آن برآمده تازمیننه را برای تاسیس يك موسسه تعلیمات اساسی اقتصادی فراهم سازد. برای تحقق بخشیدن این آرزو نخست کمیته ای تعیین گردید تا در اطراف این موضوع مذاکره بعمل آورد، و نظریات شانرا از نظر شورای عالی پوهنتون گزارش دهند، باینصورت در سال ۱۳۳۶ با صدور فرمانی تاسیس يك موسسه تعلیمات عالی اقتصادی اساسی پوهنځی اقتصاد در پهلوی سایر پوهنځی های پوهنتون کابل پیریزی گردید.

پوهنځی اقتصاد در ابتدا دو صنف اول و دوم خود را توأم با پوهنځی حقوق تدریس می نمود تا اینکه در سال ۱۳۴۰ بحیث يك پوهنځی مستقل شناخته شد.

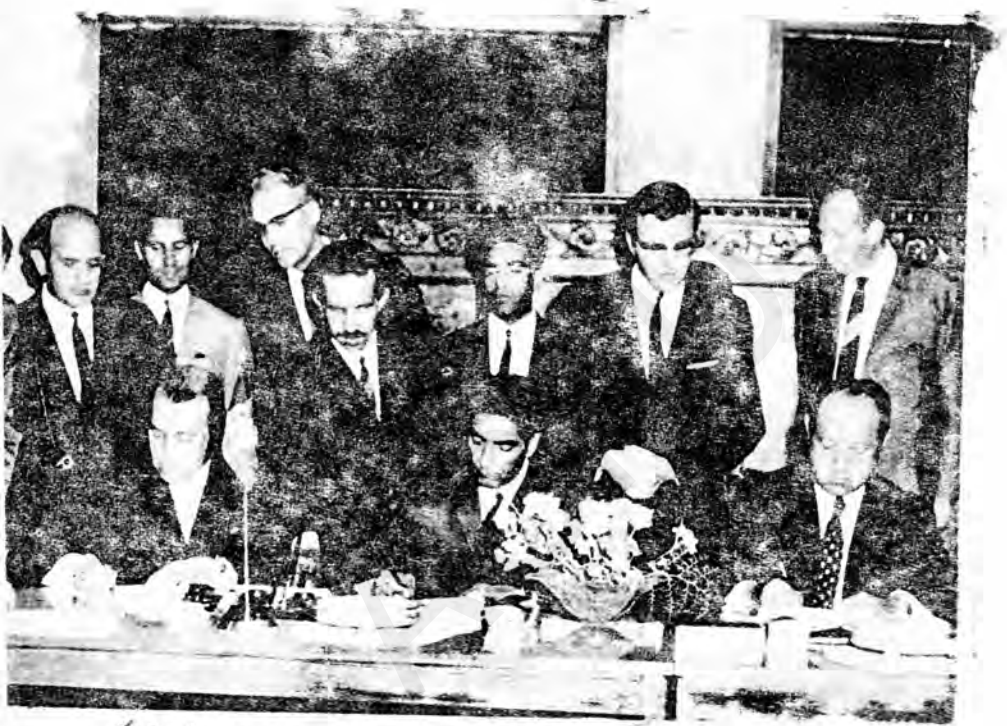
دوره تحصیلات اختصاصی در پوهنځی اقتصاد بعد از ختم صنف دوم آغاز گردیده و دوره تحصیلات در پوهنځی مثل سایر پوهنځی ها چهار سال است.

برای بلند بردن سويه علمي محصلان در سال ۱۳۴۱ بين پوهنځي اقتصاد پوهنتون کابل و پوهنځي علوم اقتصادي پوهنتون کلن يك قرار داد توأमित برقرار گرديد. بنا به پيځ ۱۷ اسده ۴۵ مطابق ۱۰ اگست ۱۹۶۶ قرار داد هاي جديد توأमित بر علاوه پوهنتون کلن با پوهنتون هاي برخرم و بن منعقد گرديد. استادان و زريده پوهنتون هاي فوق بکابل وارد و بدروس آغاز نمودند. به پيروي از رويه جديد اين توأमित ها پوسه يک تعداد استاد آلماني جهته تدريس و تربيت جوانان افغاني باختيار پوهنځي اقتصاد پوهنتون کابل گذا ده ميشود.

پوهنځي اقتصاد تا ختم سال ۴۷ به تعداد بيش از ۴۰۰ جوان افغاني بسويه ليسانس در رشته اقتصاد ملي و اقتصاد تصدي به جامعه افغاني تقديم داشته است.

اعضای تدريسي پوهنځي اقتصاد بشمول استادان داخلي و خارجي بالغ بر ۶۱ نفر ميگردد که از جمله ۴۹ نفر افغان و ۱۲ نفر خارجي ميباشد پوهنځي اقتصاد از ابتدای تاسيس تا کنون پيوسه مراحل انکشافی و تکاملي خود را پيموده و تعداد محصلان نش که در بدو تاسيس از ۲۰ نفر تجاوز نميکرد در سال ۴۸ به ۳۵۲ نفر ميرسد.

برای اينکه محصلين و محصلات پوهنځي اقتصاد به مقتضيات و ايجابات اقتصادي و اداري کشو خود خرابتر آشنا شود و در باره پرابلم هاي اقتصادي معلومات بهم رسانند از سال ۱۳۳۸ يك پروگرام نويني تحت عنوان سيمينار مسائل اقتصادي دین پوهنځي جريان دارد که طی سيمينارها از طرف متخصصان پيرامون مسائل و پرابلم هاي اقتصاد ملي و بين المللي بعمل مي آيد. عموماً اعضای اين سيمينارها را استادان داخلي و خارجي تشكيل داده که اين سيمينارها ممد خوب درسي علمي و عملي برای محصلين شده

د کابل پوښتون رئیس پوټانڈ سید عبدالقادر بجا - له دکټور کروف
سره دکابراو دین واقصا د پوټو سچو د توامیت
د قرار واد لاسلیک کولو په حال کسیر لیدل کسیر

میتواند در قسمت اول و نشراتی ریاست پوهنځی اقتصاد عقیده دارد که تهیه کمیته معتبر اقتصادی به لسانهای ملی کشور برای ارتقای سویه علمی محصلان خیلی مفید ثابت میشود خصوصاً در عاوم اقتصادی که کمبود آثار علمی به لسانهای دری و پښتو بیشتر احساس میگردد. فلذا ریاست پوهنځی اقتصاد با مشوره تیم توأمیت تصمیم گرفت تا بکتهداد کتب مهم علمی را به دری و پښتو ترجمه نماید. باساس قرار داد جدید تیم توأمیت آلمانها در پوهنځی اقتصاد تعهد نمود تا مصارف ترجمه و طبع این کتب را بپردازد. بنابراین اولین بار چند جلد کتب پر ارزش اقتصادی از طرف استادان این پوهنځی ترجمه گردید و طبع شد اینک ذیلات توضیحات داده میشود:

- ۱- کتاب پر اېلم های اساسی پول، تالیف پروفیسور لوتسی، ترجمه پوهنمل دکتور یحی امیر ابوی
  - ۲- کتاب مبادی علم اقتصاد ملی، تالیف پروفیسور تیودور ویسلز، ترجمه پوهنوال عبدالواحد سرابی
  - ۳- کتاب اقتصاد تصدی عمومی، تالیف پروفیسور کزاد میارویچ، ترجمه پوهاند دکتور شرف
  - ۴- استهلاك بیلانسسی اثر دکتور برکتر، ترجمه پوهاند دکتور شرف
  - ۵- تیوری مصرف و تولید، اثر کیاگر ترجمه امین برین کتب ذیل عنقریب از طبع خارج میگردد:
  - ۶- کتاب تیوری های اقتصادی اثر شنايدر ترجمه پوهاند دکتور غنی غوثی.
  - ۷- اقتصاد تصدی عمومی اثر پروفیسور گوتنبر ترجمه دکتور عظیمی.
  - ۸- اقتصاد ملی اثر پرایتزر ترجمه م. انور.
- در این پوهنځی ۲ پوهاند، ۱ پوهنوال، ۲ پوهندوی، ۳ پوهنمل، ۳ پوهنیار، ۸ پوهیالی، مصروف تدوین اند.

پوهنځی تعلیم و تربیه

تربیت و پرورش درست افراد که از مهمترین مسایل ملی و فرهنگی جامعه ما میباشد مستلزم و قوف کامل از علم تربیت و حل مسایل متعدد مربوط آن میباشد .

نظر به نیازمندی شدید کشور به معلمان شایسته و صلاحیت دار از یکسو انقلاب تحولی که دز کلیه شئون فرهنگی در تمام کشورها از لحاظ روشهای جدید تعلیم و تربیت و تغییر مواد پروگرامهای درسی از جانب دیگر بعمل آمده است پوهنتون کابل در صدد برآمد تا در سال (۱۳۴۱) پوهنځی جدیدی را بنام پوهنځی تعلیم و تربیه در چوکات ریاست موسسه تعلیم و تربیه تاسیس کند. یکسال از عمر این پوهنځی نگذشته بود که از بست موسسه تعلیم و تربیه جدا گردیده بحیث پوهنځی مستقل در چوکات پوهنتون مقامش را حاصل کرد .

پوهنځی تعلیم و تربیه با پوهنتون کولمبیای ایالات متحد امریکا رابطه همکاری و توأ میت داشته و بتاسی از روجه این پروگرام پیوسته یکعدد از استادان و متخصصان امریکایی در اختیار پوهنځی تعلیم و تربیه پوهنتون کابل گذارده میشود تا در امور تدریسی مشوره از آنها گرفته شود

اهداف پوهنځی :

۱- پوهنځی تعلیم و تربیه معلمان ورزیده و شایسته مضامین اختصاصی را برای مکاتب ثانوی و دارالمعلمین های افغانستان تربیه مینماید .

۲- پژوهشی به تربیه و تهیه معلمان لسان انگلیسی برای مکاتب ثانوی افغانستان رونق همی داشته و از جمله فعالیت‌های مهم پژوهشی می‌باشد .
۳- پژوهشی به تدریس کورسهای اداره و نظارت که احتیاج آن در معارف افغانستان شدیداً حس می شود مشغولیت دارد .

۴- پژوهشی تعلیم و تربیه يك سلسله کورسهای مسلکی تعلیمی و تربیتی را انکشاف داده و مورد استفاده پژوهشی های پوهنتون کابل که معلم تربیه مینمایند قرار میدهد. این نوع کورسهای تعلیمات مسلکی هم اکنون در پژوهشی های ساینس، زراعت و شرعیات تدریس میگردد.

۵- پژوهشی تعلیم و تربیه به تهیه استادان لسان انگلیسی برای سایر پوهنشی های پوهنتون کابل طور سابق ادامه میدهد .

۶- پژوهشی تعلیم و تربیه به تدریس يك سلسله کورسهای تدبیر منزل نه تنها به محصولات خود پژوهشی بلکه با عده محصولات پوهنتون کابل که میخواهند معلم شوند نیز مشغولیت دارد .

۷- پژوهشی تعلیم و تربیه در نظر دارد قدمه های برادر راه انکشاف يك پروگرام داخل خدمت به سربیه مافوق لیسانس برای معلمان، اداره چیان و کارکنان وزارت معارف بردارد. این پروگرام علاوه بر مضامین اختصاصی در رشته های مختلفه حاوی کورسهای اساسات اجتماعی؛ تعلیم و تربیه، تعایمات مسلکی و کورسهای چند در باره نقش تعلیم و تربیه در جریان و عملیه تجدد و عصریت و یا (مودرنایزیشن) می باشد. تهیه و تدارك همچو پروگرامها بحیث يك قدم عمده و متین بطرف تربیه و تدارك مریبان و زعمای تربیوی برای افغانستان خدمت خواهند نمود. و این امر بالنوبه مارا بطرف مسلکی ساختن معارف افغانستان میکشاند.

۸- پوهنځی تعلیم و تربیه در نظر دا د در قسمت تهیه و انکشاف پروگرامها ویا کورسهای اختصاصی برای تمام محصلان پوهتون کابل پـیشقدم گردد.

پروگرام:

سیستم تعلیمی پوهنځی تعلیم و تربیه بر اصول سمستر استوار میباشد. محصلان پوهنځی تعلیم و تربیه در صنف اول يك پروگرام عمومی و جامع را تعقیب مکنند. در صنف بالاتر پروگرامها متنـد جاء حالت اختصاصی را بخود گرفته رشتـه های انگلیسی، علوم اجتماعی، کیمیا، بیالوجی، ریاضی و فزیک را احتوا میکند. همچنان شاگردان در سال اخیر پوهنځی پروگرام تدریس عملی را در مکاتب ثانوی تحت نظر استادان رهنما اجرا مینمایند دیپارتمنتها:

در پوهنځی تعلیم و تربیه فعلاء چهار دیپارتمنت مشغول فعالیتـهـای تعلیمی و تربیتی میباشد که قرار ذیل معرفی میگردد:

۱- دیپارتمنت علوم اجتماعی

۲- دیپارتمنت علوم طبیعی و ریاضی

۳- دیپارتمنت تعلیمات مسلکی

۴- دیپارتمنت السنه

این دیپارتمنتها هر کدام دارای يك آمر بوده و در رشته های مربوطه تسهیلات لازمه را برای شاگردان فراهم میسازند.

محصلات پوهنځي تعليم و تربيه شروع سال جايدرا باخوشي استقبالی وکندڙ

شاگردان :

تعداد محصلان پوهنځی که در آغاز امر از ۴۳ تجاوز نمی‌کرد در سال ۱۳۴۸ به ۴۹۴ نفر رسید. تاختم سال تعلیمی ۴۷ پوهنځی تعلیم و تربیه ۳۰۷ فارغ التحصیل را از شعب مختلف به جا معه تقدیم نموده و در سال ۴۸ به تعداد ۱۲۴ نفر ازین پوهنځی فارغ التحصیل گردید.

هیأت تدریسی :

این پوهنځی از بدو تأسیس تا کنون پیوسته مرا حل انکشافی خود را پیموده است. هیأت تدریسی پوهنځی که در ابتداء تأسیس یعنی در سال ۱۳۴۱ دو نفر بود در سال تعلیمی ۴۸ به ۶۰ نفر میرسد که از جمله ۴۶ آن استادان داخلی و متباقی خارجی میباشند.

این پوهنځی دارای ۲ پوهنوال، ۶ پوهندوی، ۱۲ پوهنمل، ۱۴ پوهنیار، ۸ پوهیالی و ۵ نامزد پوهیالی میباشند.

مؤسسه تعلیم و تربیه

مؤسسه تعلیم و تربیه بعد از تأسیس پوهنځی تعلیم و تربیه و ریاست تربیه معلم در چوکات وزارت معارف قسمتی از وظایف عمده خود را انجام داده است اکنون پروژه های جدید دیگری را روی دست دارد تا خدا بخواهد آنها را نیز بحد رشد و کمال رسانده و در پی بوجود آمدن فکر جدید و تازه دیگری افتد و آنرا نیز پرورش دهد.

بناسی از آن شعبات مختلف مؤسسه تعلیم و تربیه بر حسب ذیل معرفی میشود:

شعبه انگلیسی:

شعبه انگلیسی مؤسسه تعلیم و تربیه در جریان سال های گذشته برای تربیه معلمان انگلیسی قبل از شمول بخدمت و معلمان انگلیسی داخل خدمت تهیه کتب انگلیسی، مواد سمعی و بصری و غیره فعالیت هایی که اصول تدریس انگلیسی و آموختن آنها آسان تر سازد کوشش های زیادی را بخرج داده است و کارکنان آن وظایف خود را مؤفّقانه انجام داده اند. شعبه انگلیسی مؤسسه تعلیم و تربیه در ظرف سالیان ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۵ مشغول پروژه های مختلفی بوده است چون تهیه کتب درسی، مراقبت تدریس لسان انگلیسی، تهیه معلمان انگلیسی پوهنځی های مختلف و نظارت تدریس انگلیسی، در سایر مکاتب متوسطه مساکمی و لیسه های مرکز و ولایات بوده است.

دوسلسله، کتب انگلیسی از طرف شعبه انگلیسی به طبع رسیده که اولی بنام «انگلیسی برای افغان ها» و دومی بنام «افغان ها انگلیسی می آموزند» میباشد. سلسله دومی آن از ریدر اول الی دوازده بوده و در تمام مکاتب کابل و ولایات از صنف ۷ الی ۱۲ بدسترس شاگردان قرار داده شده است. نقطه دیگری که قابل ذکر است عبارت از مشوره و نظارت پروگرام های انگلیسی در مکاتب میباشد. این مفکوره از سال ۱۳۴۱ باینطرف در مؤسسه تعلیم و تربیه بوجود آمده که در آغاز فعالیت های خود را در ۹ مکتب ذکور و اناث کابل شروع نمود. در شروع این پروژه انگلیسی از طرف متخصصین تیم کلمبیای امریکانظارت میگردید تا بالاخره مفکوره ای بوجود آمد که افغان ها بحیث آمران نظارت انگلیسی تربیه و مقرر گردند. چنانچه در سال ۱۳۴۳ شش نفر متخصصین تیم کلمبیا بغرض تربیه دوازده لیسانسه رشته انگلیسی بحیث آمران نظارت شعبات انگلیسی در ۱۲ مکتب کابل موظف گردیدند. وظیفه آمران نظارت از طرف صبح و ارسی از امور نظارت انگلیسی مکاتب محوله شان بوده تا معلمان انگلیسی شان از نگاه اصول تدریس طریق، تطبیق مواد سمعی و بصری و تقویه انگلیسی شان کمک نمایند. هر کدام از آمران مذکور مسئولیت دارند تا از صنف معلمان انگلیسی دیدن نمایند. در مجالس بعد از ظهر در شعبه انگلیسی موضوعات مربوط به تدریس انگلیسی را با متخصصین خارجی بحث و مذاکره کنند. چون این مفکوره در مکاتب کابل نتیجه مثبت داد باساس آن فکری بوجود آمد تا عین فعالیت ها در ولایات کشور جریان پیدا نماید. بنابراین متخصصین میکوشیدند تا کانترپارت ها را بدایر نمودن و رکشاپ ها در ولایات موظف سازند تا به معلمان انگلیسی ولایات کمکی کرده بتوانند. دوره اول این پروگرام در سال ۱۳۴۴ انجام یافت که به تعقیب آن

مؤسسه تعلیم و تربیه کوشید تا مکاتب و یادفتری تحت پروژه پروگرام نظارت انگلیسی آورده شود. موقعبه، پروگرام های انگلیسی مکاتب کابل شکل منظم ا بخرد گرفت و احتیاجات معلمان تا يك اندازه رفع گردید. شعبه انگلیسی مؤسسه تعلیم و تربیه در فکر این افتاد که مکاتب ولایات را نیز مثل مکاتب کابل کمک و واسی نماید. بنا بر همین دلیل مطالعات امکان افتتاح مراکز انگلیسی در ولایات شروع گردید که بعد از مطالعه عمیق اولین مرکز انگلیسی در کندها و وادی هیلمند و بعداً در ولایات هرات، بلخ و جلال آباد افتتاح گردید و همچنان در سال های ۴۷-۴۸ یاست مؤسسه تعلیم و تربیه با موافقه وزارت جلیله معارف مراکز دیگری در ولایات پروان، غزنی و کندز افتتاح شد.

اکنون شعبه نظارت پروگرام های انگلیسی مؤسسه تعلیم و تربیه برای برآوردن اهداف ذیل فعالیت میکند.

- (۱) اصلاح و بهبود بخشیدن پروگرام های انگلیسی در مکاتب کشور.
- (۲) کمک کردن و آماده کردن معلمان انگلیسی برای تدریس بهتر.
- (۳) آماده ساختن آمران دیپلماتیک برای انگلیسی برای مکاتب مراکز.
- ناظرین پروگرام های انگلیسی برای ولایات و کمک نمودن با ایشان در اصلاح و پیشبرد پروگرام های انگلیسی متعلق به ساحه های ایشان.
- (۴) مهیا ساختن زمینه های تجارب تدریس و نظارت و تحصیلات عالی برای آمران نظارت انگلیسی در داخل و خارج.

در حال حاضر شعبه انگلیسی مؤسسه تعلیم و تربیه بتعداد ۲۳ نفر پرسونل دارد که دوازده آن در مکاتب کابل بحیث آمران نظارت مکاتب هفت نفر آن در ولایات بحیث آمران نظارت انگلیسی ولایات و چار نفر آن بحیث آمران عمومی نظارت در شعبه مرکزی مؤسسه اجرای وظیفه میدارند.

شعبه امتحانات مؤسسه :

در سال جاری برای ترتیب و ساختن سؤالات امتحان شمول پوهنځی و تقسیم شاگردان به پوهنځی های مختلف از روش های جدید استفاده بعمل آمد. سؤالات امتحان از نگاه کمیت و کیفیت تغییر کرده و سؤالات هر مضمون بصورت دسته جمعی توسط اشخاص مسلکی و باصلاحیت همان مضمون بعد از غور و تعمق زیاد ساخته شد تا فهم و دانش شاگردان را بهتر پیش کرده شاگرد ضعیف را از قوی تفریق کند. در مضامین پشتو و دری تغییرات قابل ملاحظه ، که برای ارزیابی لسان های مذکور مطلوب است رخ داده این هم قدم تازه ای در ارزیابی بهتر محسوب میشود. همچنین در نظر است رابطه بین نمرات امتحان شمول پوهنځی و نمرات مؤلفیت هر شاگرد در پوهنځی مربوطه محاسبه گردد .

بنا بران سیستم نمره دادن بمعاری های صورت گرفت تا در آینده برای تحقیقات و سرچ های علمی از آن استفاده بعمل آید .
پروژه ساینس مؤسسه :

هدف عالی این پروژه اصلاح پروگرام های مضامین کیمیا ، بیولوژی ، فزیک و ریاضیات لسه های افغانستان میباشد. طوریکه همه میدانند زندگی درین جهان ساینس و تکنالوجی مستوجب قبولی یک سلسله تحولات مداوم بوده لازم است همدوش این تحول زمینه بهبود پروگرام ها ، سوبه معلمین ، مواد و لوازم لابراتواری نیز فراهم آورده شود.

بنابراین این پروژه بمنظور پیروی از هدف خود با استفاده از جدیدترین نظریات تربیتی و علمی به اقداماتی از قبیل آشنا ساختن معلمین ساینس و ریاضیات به سیستم های جدید تدریس از طریق دایر نمودن کلاس ها و سمینار ها ، اصلاح پروگرام ساینس و ریاضیات لسه های تحت تجربه ، تهیه کتب درسی در هر چار رشته فوق بسوبه های مختلف با د

نظر داشتن شیوه های جدید آموزشی ، ترتیب و تألیف رهنماهای
لابراتوار و تطبیقات های ساینس و بالاخره بکار بردن سیستم افاقی در
امتحانات اهتمام نموده است.

امید است عنقریب بعد از ارزیابی لازمه این پروژه مرحله تجربی
خود را پیموده و بمرحله انکشاف و تکامل گذاشته مصدر خدمات
لازمه در حل نمودن معضلات معارف از نگاه ساینس و ریاضیات
گردیده ارتباط متینی را بین تعلیمات ثانوی و عالی برقرار دارد.

مؤسسه تعلیم و تربیه در نظر دارد تا بمشوره وزارت معارف و
ریاست پوهنتون در اصلاح و پیشبرد نصاب تعلیمی مکاتب و تهیه کتب
درسی اهتمام نماید. این کار يك وظیفه دایمی است زیرا بر اساس
اقتضات وقت و زمان بایست پیوسته نصاب تعلیمی بروفق اهداف نوین
تجدید نظر و اصلاح گردد و مواد درسی بر اساس آن ترتیب و تصنیف
شود و ازین لحاظ مؤسسه تعلیم و تربیه يك خدمت دایمی را بر علاوه
وظایف دیگر در معارف کشور انجام دهد.

در مؤسسه تعلیم و تربیه فعلا يك پوهاند، يك پوهنوال، يك
پوهندوی ؛ ۴ پوهنمل ، ۱۲ پوهنیار مصروف تدیس اند.

• • • • •

• • • • •

• • • • •

پوهنځی طب ننگرهار

پوهنځی طب ننگرهار بحیث هسته پوهنتون ننگرهار در شهر جلال آباد بموجب فرمان پادشاهی بستاریخ ۱۷ عقرب ۱۳۴۲ رسماً افتتاح گردیده و اولین صنف آن با ۵۲ محصل به در س آغاز کرد. دوره تعلیمی پوهنځی طب پوهنتون ننگرهار به ترتیب ذیل هفت سال میباشد:

دوره پری مدیکال — پی. سی. بی. یکسال

دوره پری کلینیک ۲ سال

دوره کلینیک ۳ سال

دوره ستاژنهایی یکسال

فعلاء تعداد محصلین پی. سی. بی. ۷۹ ، صنف اول ۸۳ ، صنف دوم ۵۲ ، صنف سوم ۴۳ ، صنف چهارم ۹ ، صنف پنجم ۲۷ ، و صنف ششم ۲۳ ، و مجموعاً ۳۱۶ نفر است که از آن جماعه ۲۹۳ محصل ملکی و ۲۳ دیگر محصل عسکری و ۴ آن دختر میباشد .

تعداد استادان داخلی پوهنځی ۴۷ نفر است که از جمله ۱۵ آن در ممالک مختلفه مشغول تحصیل اند. ۱۵ نفر پس از تکمیل دوره تخصص بوطن مراجعه نموده اند. و در سال تعلیمی ۱۳۴۸ سه نفر مدرس امریکایی

منسوب به پروگرام تعلیمی امریکا او هیأت صلح امریکا نیز با
استادان داخلی در فعالیت تدیس سهم داشتند. امسال در نظر است ۶ نفر
از طریق پروگرام همکاری پوهنتون اندیانا و یک نفر از طریق پروگرام
فولبرایت به این پوهنځی بیاید. استادان پوهنځی مرکب از یک پوهاند،
۲ پوهنوال، یک پوهندوی، ۵ پوهنمل، ۱۳ پوهنیار و ۲۵ پوهیالی میباشد.
در بعض دیپارتمنت های داخل چوکات کادر پوهنځی که هنوز
استادان دایمی تهیه شده نتوانسته عده ای از استادان پوهنځی طب کابل
و مؤسسه تعلیم و تربیه و مؤسسه پولیتخنیک پوهنتون کابل در تدیس
همکاری می نمایند.

این پوهنځی دارای ۹ لابراتوار پری کلینیک و بیسک ساینس
فزیک، کیمیا، آناتومی، کیمای حیاتی، فزیالوژی، پتالوجی،
مایکروبیالوجی، فارماکولوژی و بیالوجی میباشد. درین لابراتوارها
تاحدی وسایل تطبیقات عملی محصلین تهیه گردیده است.
برای تعلیمات کلینیک شفاخانه به ظرفیت ۱۲۰ بستر فلاحوی شعبات
داخله، جراحی، گوش گلون، امراض ساری، اطفال، عقلی و عصبی،
جلدی، نسائی و ولادی و لابراتوار و پولی کلینیک در تشکیل پوهنځی
وجود دارد که در عین زمان تداوی مریضان مناطق مختلف مربوطه به
ولایات ننگرهار، کنرها و لغمان به عهده آن میباشد.

پوهنځی دارای دو کتابخانه یکی مربوطه به کتب و مجلات بیسک
(۴۳۶۶ جلد کتاب) و دیگری مربوطه به محصلان و رسالات پیر یادیک میباشد.
اداره نشرات پوهنځی طب ننگرهار که در طبع کتب و رسالات درسی،
لواح و فورمه های دفاتر اداری، نسخه های شفاخانه، جد اول دخول

و خروج و بستردن مريض ، فوزمه های مشاهده مريض به تعداد ۶۸۶۷۷۲ ورق مطبوع که ۶۶۵۷۷۲ ورق آن منحصر به مواد تعليمی است توسط این شعبه طبع گردیده است .

در چوکات مدیریت تدریسی پوهنځی يك مکتب نرسنگ و جود دارد که در ظرف سه سال مطابق پروگرام سازمان صحی جهان تدریس میشود . تعداد محصلین نرسنگ ۳۷ نفر است که از جمله ۵ آن محصلات میباشد .

پوهنځی طب ننگرهار بتاريخ اول سرطان ۱۳۴۸ اولین دوره فارغ التحیلان خود را که تعداد آن ۲۰ نفر بود بجامعه تقدیم نمود که ۹ آن در ستاف تعليمی پوهنځی شامل شدند . مکتب معاون نرس تاکنون دودوره فارغ التحصیل داده که قسماً در خود شفاخانه بکار گماشته و قسماً به وزارت صحیه معرفی گردیده اند .

*****

*****

*****

انستیتوت پولی تخنیک کابل

در جهان امروزی علم و تکنولوژی به پیشرفت های قابل ملاحظه ای نایل گردیده تریه انجیران و متخصصین لایق در شقوق مختلفه علمی و تخنیکی بمنظور پیشرفت و ارتقای يك مملکت امری ضروری و قابل توجه است. روی این منظور بود که حکومت افغانستان بتأسی از اشرادات ذات ملوکانه و توجه حکومت متبوعه در سال ۱۳۴۰ امکانات تأسیس چنین مؤسسه را بنام «پولی تخنیک» مورد مطالعه قرار داد. چنانچه اخیراً باسناد قرا دادهای اقتصادی، کلتوری و تخنیکی که بین افغانستان و اتحاد شوروی موجود میباشد موضوع تأسیس انستیتوت پولی تخنیک در قطار سایر مؤسسات عالی تعلیمی مملکت طرف ملاحظه قرار گرفت. تهداب انستیتوت پولی تخنیک بنا به ۲۰ میزان ۱۳۴۲ گذاشته شد. در سال ۱۳۴۶ که فقط دو نلث کار ساختمان عمارات آن پایه ها و اكمال رسیده بود، انستیتوت پولی تخنیک به حیات تعلیمی خویش آغاز و برای نخستین بار به جذب ۲۴۰ محصلان مؤفق گردید. انجیران تحصیل یافته این مؤسسه پس از فراغت در امور بهره برداری از منابع طبیعی کشور، انکشاف صنایع ملی، لابراتوارهای تحقیقاتی مؤسسات تعلیمی و سایر کارهای عام المنفعه مستقماً حصه میگیرند. فعلاً انستیتوت دارای هفت رشته است که هر کدام آن اولاد تدریس مضامین عمرمی انجیری و سپس بتدریس مضامین اختصاصی میپردازند

پولی تخنیک

محصولات

د تطبیقاتو

په کسټر

احتمال دارد بعضی ازین رشته‌ها در آینده با تغییر اسماء حیثیت پوهنهی‌ها را بخود بگیرد .

۱- رشته جیولوژی و تفحص معادن: درین رشته تربیه آن انجیران جیولوژی صورت میگیرند که میتوانند نقشه‌های مناطق مطلوبه را ترتیب نموده ، دامنه تفحص معادن را با استفاده از تخنیک معاصر توسعه بخشیده و ذخایر آنرا از نظر کیفیت و کمیت ارزیابی نمایند .

۲- رشته استخراج معادن: انجیران این رشته پس از فراغت ، طرح پروژه و سنجش اقتصادی معادن را بعهده گرفته و در مورد نصب فابریکه‌ها، محل اقامت کارکنان و باشندگان جرایم معادن ابراز نظر می نمایند .

۳- رشته تفحص نفت و گاز: در این رشته محصلان طریق جدید و موردن تعیین اندازه نفت و گاز منطقه ، حدود و موقعیت معادن نفت و گاز را از روی خصوصیات جیولوژیکی طبقات می آموزند .

۴- رشته تکنالوژی کیمیاوی نفت و گاز: فارغان این رشته پس از فراغت پروژه فابریکه تصفیه نفت و گاز را ترتیب ، مسایل تخنیکی و اقتصادی را تحلیل و مسؤلیت تنظیم امور مربوط را مستقیماً بدوش میگیرند .

۵- رشته سررک سازی: انجیران فارغ شده این رشته در وقت سروی سررک‌ها و اعمار هتل‌های شب‌باش در طول راه ، شرایط اقلیمی و طبقات الارضی را مدنظر گرفته مصارف مواد ساختمانی و پولی آنرا بصورت اساسی سنجش می نمایند .

۶- رشته مهندسی و معماری: انجیران تحصیل یافته این رشته لیولکاری ، ترتیب پروژه منازل آسایش ، تعمیرات صنعتی و بناهای علم المنفعه را برجه احسن انجام میدهند .

۷- رشته ساختمان‌های هایدرو تکنیک: سهمگیری

در ترتیب پروژه بند و انهار جهت آبیاری زمین های بایر و تولید انرژی
برقی در قسمت های علیا و وسطی دریا های سریع السیر افغانستان و طبقه
فارغان این رشته میباشد .

انستیتوت پولی تخنیک در چو کات هفت رشته فوق الذکر

دیپارتمنت های فعال ذیل را دارا میباشد :

۱- دیپارتمنت علوم اجتماعی

۲- دیپارتمنت ریاضیات عالی

۳- دیپارتمنت فزیک

۴- دیپارتمنت کیمیا

۵- دیپارتمنت جیولوژی

۶- دیپارتمنت جیودیزی

۷- دیپارتمنت معماری و طرح ساختمانها

۸- دیپارتمنت میخانیک نظری

۹- دیپارتمنت رسم تخنیکی هند سه ترسیمی

۱۰- دیپارتمنت هایدرولیک

۱۱- دیپارتمنت تکنالوژی فلزات

۱۲- دیپارتمنت سپورت و تربیه بدنی

۱۳- دیپارتمنت لسان روسی

دوره تحصیل انستیتوت پولی تخنیک فعلا پنج سال و چهار ماه است

اما امکان دار در آینده نظریه تغییرات وارده به پنج سال تقلیل یا بد .
فارغان پولی تخنیک هنگام اشغال وظیفه با ساس فیصله شورای
پوهنتو کا بل بحیث مامور رتبه هشت قبول میگردند. تعداد محصلان
انستیتوت پولی تخنیک فعلاً (۴۴۰) نفر است (۱۲۰) نفر شاگرد بخارج
اعزام گردیده تا بحیث استاد و همکار آینده تربیه شوند .
مکلفیت درسی هفته وار محصلین پولی تخنیک ۳۶ ساعت درسی
۱۰ ساعت مشورتی می باشد .
در پولی تخنیک فعلاً ۲۲ استاد داخلی ۷۳ استاد خارجی مصروف
تدریس میباشند .

مدیریت عمومی تعلیم و تربیه

مدیریت عمومی تعلیم و تربیه در حال حاضر دارای مدیریت‌های محصلین، معلمان و پروگرام‌ها می‌باشد. وظایف و مکلفیت‌های مهم این شعبه جهت مزید معلومات محصلان جدید الشمول پوهنتون قرار ذیل نگاشته می‌شود:

- ۱- تنظیم و نظارت اوراق مربوط به سجل و سوانح اعضای علمی داخلی و خارجی پوهنتون
- ۲- داشتن معلومات صحیح در مورد استفاده از اطاقهای درسی و لابراتوارهای پوهنتون.
- ۳- معاونت در استفاده از اطاقهای درسی به همکاری پوهنچی‌ها.
- ۴- جمع و ترتیب مواد لازم برای تقرر و ترفیع اعضای علمی پوهنتون.
- ۵- تهیه معلومات لازم در امور علمی در بارهٔ موقوف و حجم مکلفیت درسی اعضای علمی پوهنتون و میسر ساختن امکانات همکاری اعضای تدریسی پوهنچی‌ها با یکدیگر.
- ۶- همکاری در انسجام پروگرام‌های نصاب تعلیمی و بهتر ساختن آنها.
- ۷- تنظیم و نظارت بر نشر کتاب‌های پوهنتون.
- ۸- انجام بعضی وظایف مربوط به شورای عالی پوهنتون.
- ۹- انجام وظایف مربوط به مجلس رؤسا.

۱۰- تنظیم و نظارت و اداره تمام سوابق تعلیمی و شخصی محصلان، حصول اطمینان از سوابق کامل و اجرای امور مربوط به مکلفیت عسکری محصلین .

۱۱- نظارت در جمع آوری و احصائیه منظم شاملین و فارغ التحصیلان پوهنتون .

۱۲- ترتیب و توزیع شهادت نامه های فارغ التحصیلان .

۱۳- تنظیم و نظارت امتحانات شمول، ثبت نام، پروگرام شناسائی و شمول محصلان جدید به پوهنځی ها و لیلیه .

۱۴- تنظیم و نظارت بر سوابق شمول و رهنمائی محصلان خارجی و محصلان پوهنتون کابل که بغرض تحصیلات بیشتر بخارج اعزام می شوند .

۱۵- همکاری در انسجام سوابق محصاین پوهنځی ها .

۱۶- تهیه خدمات مشورتی و رهنمائی برای محصلان .

۱۷- تهیه معلومات لازمه برای مقام ریاست در موضوعات مربوط به سوابق محصلان و احصائیه امتحانات شمول، پروگرام شناسائی و خدمات مشورتی .

لیلیه پوهنتون

لیلیه پوهنتون موازی با انکشاف تعلیم و تربیه پوهنتون سیر ترقی خود را پیموده و در آوانیکه نخستین دانشکده تعلیمات عالی (پوهنځی طب) تأسیس گردیده لیلیه نیز عرض وجود کرده است. یعنی موجودیت لیلیه نظر با احتیاج محسوسه د پهلوی پوهنځی هاجزه مهم شناخته شده انکشاف و پیشرفت آن یک تناسب مستقیم با انکشاف و توسعه پوهنتون داشته است. مثلاً حینیکه یک پوهنځی جدید در چوکات پوهنتون تأسیس گردیده موضوع اعاشه و ابانه محصلان بی بضاعت اطرافى در نظر بوده لیلیه نیز به همان پیمانانه توسعه یافته است. چون پوهنتون کابل قبل از سال ۱۳۴۳ بمنازل شخصی مردم جاگزین بوده از یک محل بدیسگر محل انتقال کرده از خود یک مرکزیت نداشت بهمان ترتیب لیلیه ها نیز در منازل مردم در نقاط مختلف شهر موجودیت داشته و حینیکه پوهنتون کابل بجای موجوده خویش انتقال یافت محصلان لیلیه تمام پوهنځی ها به تعمیر جدید که قبلاً در نقشه پوهنتون بیش بینی گردیده و آماده استفاده شده بود نقل و لیلیه یک شکل لیلیه مرکزی را اختیار کرد.

این لیلیه جدید با وسائل نهایت عصری مجهز بوده ظرفیت رهایش ۸۰۰ نفر را دارد در صورتیکه به هر اطاق چهار نفر زندگی کند دارد. در لیلیه جدید الی زمانیکه جدید الشمولان سال ۱۳۴۸ به پوهنتون

پذیرفته می شد محصولان لیلیه پوهنتون باوصفیکه تعدادشان همیشه بیش از هشت صد نفر بوده گنجانیده نتوانست. امارات ابتدای سال تعلیمی ۱۳۴۸ که تعداد مجموعی محصولان لیلیه تقریباً به ۲۰۰۰ نفر رسد درین لیلیه جای بکلی نمانده و مجبوراً یک تعداد محصولان به تعمیر سابقه لیلیه تخنیک ثانوی تحت اعاشه و اباته گرفته شد که یک مدت را محصولان آنجا سپری نموده و بالاخره یک تعمیر جدید لیلیه پوهنتون تخنیک به تصرف استفاده محصولان پوهنتون گذاشته شده و تقریباً به دو صد و پنجاه نفر محصولان لیلیه در آنجا محل رهايش داده شد.

تعمیر لیلیه و تجهیزات :

تعمیر لیلیه از تعمیرات عصری بوده و به السوازم و تسهیلات عصری مجهز میباشد. این تعمیر دارای چهار جناح چهار طبقه‌ئی بوده اتاق طعام در مرکز هر چهار آن تعمیر گردیده که محصولان در وقت صرف طعام به آسانی میتوانند به اتاق طعام برسند.

در هر دهلیز لیلیه یک تشناب مجهز به شاور و کموت میباشد. آب سرد همیشه در استفاده محصولان بوده و ازینکه ظرفیت ذخیره آب گرم تنها برای ۸۰۰ نفر پیش بینی شده و اکنون در لیلیه در حدود ۱۸۰۰ نفر زندگی دارد آب گرم بوقفه های به تناسب ضرورت بمحصولان میرسد. مطبخ لیلیه نیز با وسائل عصری مجهز گردیده پخت طعام و غذای محصولان توسط برق و بخار صورت میگیرد. چون در ظرف چند سال فعالیت بیش از طاقت بالای لوازم ناصبه مطبخ نظر به ظرفیت تحمل گردیده امکان آن میرود که لوازم مذکور پیش از وقت معین با استهلاک برسد. لیلیه با مرکز گرمی مجهز بوده معارف مرکز گرمی، پخت و پز

و تهیه آب گرم برای تشناب‌ها که توسط دیزل صورت می‌گیرد. در ۹ ماه تعلیمی سال تقریباً به چار میلیون و مصارف برق به ۶۰۰ صد هزار افغانی می‌رسد. مصارف اعاشه و خوراکه محصولات از روی جنس مواد ارازاقی سنجش گردیده و بست علیحده دارد که یومیه طبق مقررات دولتی یا از تحویلخانه کشیده شده و یا از قرار دادی مطابق مواد قرار داد توسط محصل و نفر مؤظف لیلیه اخذ می‌گردد. ازینکه تعداد محصلان در لیلیه بیش از ظرفیت آن گجانیده شده صرف طعام محصلان تقریباً ۳ ساعت را در بر گرفته و ازین ناحیه مشکلات مترجه در وس محصلان و داره لیلیه میباشد. لیلیه بر علاوه تشکیلات متذکره دارای اطاقها مطالعه و کتابخانه کوچک نیز میباشد که محصلان از اخبار، جراید و مجلات استفا ده میکنند.

تشکیلات اداری لیلیه

در لیلیه یک نفر آمر رتبه ۳ و یک نفر مامور رتبه ۵ بحیث معاون آن میباشد. شانزده نفر معلم لیلیه، دو مدیریت رتبه ۵ (ارزاق و جنس) دارد که این هر دو مدیریت در چوکات اداری خورد چند مامور دارد. مستخدمین و ملازمین لیلیه طبق تشکیل سال ۱۳۴۳ بوده باوصفیکه در ظرف چند سال تعداد محصلان اضافه شده می‌رود در تشکیل لیلیه هیچ تجدیدنظر نشده است. تنها در سال ۱۳۴۸ نظر به ضرورت خیلی شدید و مبرم ۲۱ نفر مستخدم را در بودجه لیلیه تکلیف نموده و اگر لیلیه در آینده توسعه پدما میکند باز هم تعداد مستخدمین و کارکنان خیلی کم خواهد بود.

اداره و تنظیم در لیلیه

در پهلوی کمک های مادی لیلیه محصلان در مقابل نظم و دسپلین

نیز دارنده توقع میرود پیش آمد و روش محصلان در مقابل اداره، مقررات و بالاخره یک دیگرشان خیلی سنجیده، متین و آبرو مندانه باشد. حس عطف و برداری و برابری در اجتماع لیلیه محصلان فوق العاده قوی باشد. مقررات و نظم لیلیه مراعات شود مشکلاتی که از جنبه های مختلف تولید شود با اداره در رفع آن محصلان کمک های لازمه و همکاری اخلاقی نمایند. اکنون محصلان منفردانه با اداره در تماس بوده و امید است در آینده قریب که اتحادیه محصلان تشکیل میکند توسط نماینده گان خود با اداره در نظم و دسپاین لیلیه و حل پرابلم ها حوصله بگیرند. هر قدر فضای لیلیه آرام و مستوی باشد البته بهمان پیمانانه تمد ترقی و پیشرفت تعلیمی شده میتواند. در لیلیه اکنون دستوری بنام مقررات لیلیه و آشنائی لیلیه که قبلاً طبع شده موجود میباشد. محصلان جدید الشول لیلیه برای اینکه آشنائی بیشتری در اطراف لیلیه و مقررات آن داشته باشند آنها میتوانند استفاد کنند. لیلیه پوهنتون در مقابل تمام پروگرام های سپورتی، اجتماعی، اخلاقی، و تفریحی آماده است خدا کند به همکاری محصلان و شعبات مربوط این پروگرام ها در ساحه لیلیه گسترش یابد.

سرویس صحتی پوهنتون

سرویس صحتی پوهنتون د سال ۱۳۴۶ د چوکات معاونیت امور محصلان بیا یافت این سرویس بحیث مرکز معاینات صحتی جدید الشمولان در حین شمراک شان د پوهنتون و تهیه تصدیق و کسارت صحتی بسایر محصلان اجرای وظیفه نمایند. د سرویس محصلان نهاری تنها تشخیص شده و برای شان نسخه داده می شود اما محصلان لیلیه بر علاوه معاینه و تشخیص از پول دولت تداوی لازمه نیز می شوند یعنی برای شان ادویه مجانی میباشد. ادویه که بدسترس محصل گذاشته می شود مدارک ذیل دارد .

۱- يك اندازه ادویه سهیل از طریق دیپوی ادویه بقیمت نازلتر به پوهنتون داده می شود .

۲- يك مقدار ادویه دیگر نظریه قرار داد فعلی که بین پوهنتون و دیپو موجود است در مقابل پول داده میشود .

۳- هر گاه ادویه شامل نسخه محصل لیلیه در دیپو وجود نداشته باشد در آنصورت ادویه از ادویه خانه های انفرادی به پول دولت خریداری می شود .

سرویس صحتی پوهنتون بر علاوه کار هویت محصل يك دوسیه

و کارت متصل برای در محصل دارد و چنینکه محصلان مراجعه میکند در قید تاریخ انواع مرض ، تشخیص و نوعیت ادویه محصل را بدوسیه معامله میکند . این دوسیه معلوماتی شامل يك تعداد سوالهای که ارتباط به فامیل و انتقال مریضی را بقسم وراثت ارائه کرده بتواند نیز بوده و سوابق بطور منظم و منسجم در آن درج میباشد .

در پهلوی تداوی سرویس صحتی و قایم محصلان رانیز از وظایف خود دانسته و در وقت لزوم و اکسینیشن های محرقه ، کولرا ، چیچک و غیره رانیز بالای محصلان پوهنتون چه نهاری و چه لیلیه تطبیق میکند .

از شعبات دیگر پوهنتون از آنجاییکه هنوز تشکیل این سرویس منظر نگر دیده دکتور ، نرس ، تکنیشن و دواساز مورد ضرورت از طرف مؤسسات صحتی پوهنتون کار سازی میشود .

فعالاً در يك قسمت عمارت لیلیه پوهنتون محل کار و فعالیت قرار دارد .

کفیت‌ریای پوهنتون

پوهنتون کابل از چند سال باینطرف در نظر داشت که بغرض فراهم آوردن تسهیلات در صرف طعام چاشت محصلان نجاری که از یکطرف نان صحتی و اقتصادی برای محصلان فراهم شود و از طرف دیگر از سکتکی دورس پوهنخی هانسبت رفتن محصلین بخانه های شان غرض صرف طعام چاشت حتی المقدور جلو گیری کرده باشد زیرا دورس اکثر پوهنخی ها بعد از ظهر هم ادامه پیدامی کند . روی این ملحوظ ریاست پوهنتون کابل تصمیم بتأسیس يك کفتریا گرفت که بتاریخ ۲۸ اسد ۱۳۴۶ صورت گرفت. این مرکز علاوه از تهیه مواد خوراکی و آشامیدنی به محصلان و استادان پوهنتون هدف تعلیمی و تربیتی نیز دارد. کفیت‌ریای کوشداز راه تربیت علمی، حسن تفاهم بین استادان و شاگردان و سایر منسو بین پوهنتون را تقویت بخشیده بحیث فضای آرام، صمیمی و اجتماعی محصلان فعالیت نماید .

باوجودیکه کفیت‌ریای پوهنتون با سامان و لوازم مؤقتی بکار آغاز کرده است با آنهم برای اضافه از هزار نفر مواد غذائی و نوشیدنی ارزان و صحتی در يك فضای صمیمی تهیه میدارد .

در نظر است در آینده نزدیک يك کفیت‌ریای مجهز بشکل يك تصدی کوچک دولتی تشکیل گردد که مرکز کفیت‌ریا در داخل پوهنتون بوده و عندالضرورت در دیگر نقاط شهر نیز تأسیس خواهد گردید .

در حال حاضر کفیت‌ریا باستشای روزهای پنجشنبه و جمعه در طول سال تعلیمی از ساعت ۹ بجو صبح تا ۴ عصر باز بوده غذا های صحتی و ارزان از قبیل سندویچ، ماهی کازرف شده، مکرونی، پنیر، تخم، لوبیا، نخود، شیر، شورباو غیره را تهیه کرده به قیمت مناسب و ناچیز می فروشد.

کتابخانهء پوهنتون

کتابخانهء پوهنتون کابل همزمان باتاء سیس اولین پوهنځی (پوهنځی طب) در سال (۱۳۱۱) تاء سیس گردید. این کانون علمی پس از انتقال به عمارت فعلی شکل مرکزی پیدا نموده کتابخانه های سایر پوهنځی را جذب نمود. از آن تاریخ به بعد متخصصان داخلی و خارجی گماشته شدند تا اساسنامه ها، لوایح اجراآت، مقررات و استفاده بهتر آنرا ترتیب و تنظیم کنند.

در حال حاضر کتابخانه دارای (۵۰) نفر مامور و مستخدم بوده تحت نظریک آمر، دو معاون و پنج نفر اعضای رتبه پنجم علمی که در راء س شعبات مهم کتابخانه امور و ارسی - اداره و تنظیم کتابخانه را بدوش دارند فعالیت میکند.

کتابخانهء پوهنتون کابل فعلاء در حدود (۹۵۰۰۰) جلد کتاب آماده توزیع و در حدود (۱۰۰۰۰) جلد کتاب تحت دوران تکمیل مراحل فنی و تخنیکي دارد و در، حدود (۳۰۰۰) جلد کتاب بزبانهای دری و پشتو توسط استادان پوهنتون و اعضای علمی کتابخانه فهرست گردیده عنقریب تهیه و بمعرض استفاده استادان و محصلان گذاشته میشود. تا حال به تعداد (۵۹۲۴) کارت عضویت کتابخانه به استادان، محصلان و علمای کشور توزیع گردیده و روزانه در حدود (۱۵۰۰) نفر از کتابخانه استفاده مینمایند.

و در حدود (۲۰۰) جلد کتاب توزیع میگردد که بزرگترین ریکارد
موء فقیت کتابخانه از ابتدای تأسیس تا کنون میباشد .
در شعبه مجله اخبار رسمی و ملی از اطراف و اکناف کشر جمع شده
د معرض استفاده میباشد. کتب خطی، و آثار ذقیمت و مونیوگرافهای کتابخانه
منسجم گردیده است .

بولتن کتابخانه که بشکل نامنظم نشر میشد تغییر شکل یافته با فامهای
بیلوگرافی مکملتر و با معلومات بیشتر و مفید تر تقدیم میشود .
همچنان ترتیب فهرست، مقالات مجلهء جغرافیا، ادب و وزمه از جملهء
کارهای بیسابقهء کتابخانه بوده در رفع مشکلات تحقیقی مراجعین سهولت
قابل ملاحظهء و اد کرده است .

ترتیب لایحهء خریداری کتب - ارزیابی مواد کتابخانه توسط
پروفیسران خارجی - تقدیم راپورهای ماهانه اجراءات و فعالیتهای
کتابخانه از مسایل است که سرعت عمل و اجراءات کتابخانه را نسبت به
سالهای قبل برانندگی میدهد .

در سال ۱۳۴۸ آمریت اکوزیشن (خریداری و ثبت کتب) به شعبات
توزیع - ریفرنس مجلات و کتلاک کتابخانه افزود گردید تا مسئولیت
حفظ احصائیهء سرجمع کتب کتابخانه - احصائیه کتب نو وارد و احصائیهء
کتب خارج شده را بفرق تحفه خریداری و غیره بدوش ترتیب، قید و جمع
کتاب را بعهدہ بگیرد .

مسایل خریداری و فرمایش کتب داخل و خارج کشور نیز از وظایف
این شعبه میباشد .

شعبهء صحافی کتابخانه با تمام وسایل ضروری صحافت مجهز بوده
در ترمیم کتب پستی کاغذی ترمیم طلب کلکسیونهای مجلات خدمت

خوبی بکتابخانه انجام میدهد .

در نظر است شعبات کتب خطی ، افغانستان شناسی ، عکسها و عکاسی
سمعی و بصری کتابخانه نیز مانند شعبات دیگر فعال گردیده ساحهء
وسیعتر تحقیق و تتبع را به استادان ، محصلان و محققان کشور پهن سازد .

مقررات توزیع کتب کتابخانه

۱- معمولاً کتاب برای دو هفته امانت داده میشود و در پایان
دو هفته در صورتیکه کسی کتاب مذکور از کتابخانه درخواست نموده
باشد متعلم می تواند آنرا برای دو هفته دیگر تجدید نمایند .

۲- کتب مأخذ و مراجع کتب نایبات و مجلات محض در داخل
کتابخانه تحت استفاده قرار میگیرد و از کتابخانه خارج نمیشود .
۳- کتب باید در وقت معین آن مسترد شود و اشخاصی که کتاب را بیشتر
از موعد مشخصه آن نگاه میدارند با آنها بصورت ذیل معامله میشود :

برای ماه اول فی روز يك افغانی .

برای ماه دوم فی روز دو افغانی .

برای ماه سوم فی روز سه افغانی .

در شروع ماه چهارم هر گاه کتاب را مسترد نکند دو چند قیمت
روز کتاب توسط هیأت مسلکی کتابخانه پوهنتون تعیین میشود و از قیمت
کتاب ما جمیع مصارف حمل و نقل و غیره کمتر نباشد از وی اخذ میگردد
در تکرار این واقعه بر علاوه تحمیل مقررات فوق برای یکسال
حق بردن کتاب از کتابخانه از وی سلب میگردد . این جریمه یا باساس
را پور کتابخانه از معاش شخصی که کتاب را بیشتر از وقت معین
نگهداشته از طرف ادارهء مربوط گشتانده شده و یا بموجب دوپارچه
رسمی توسط شعبهء توزیع کتابخانه از نفر اخذ و بحساب واردات دولت

قانوناً تحویل میشود.

نوت :- استاذان بد جبهه پوهاند، پوهنوال و پوهندوی زیر جریمه نخواهد آمد و اشخاص دارای درجات پوهنمل، پوهنیار و پوهیالی در صورت احساس ضرورت به کتب مورد احتیاج درسی شان بعد از تصدیق پوهنخی مربوط و مرافقه آمریت کتابخانه میتوانند کتاب را بیشتر از وقت معینه نزد خود نگاهدارند.

۴- اشخاصیکه کتاب را ناقص و یا مفقود کنند دو چند قیمت روز آنرا باید بپردازند.

۵- ارائه نموده کات کتابخانه پوهنتون در موقع اخذ کتاب امر حتمی است و مراجعین باید در کار تیکه در بین کتاب موجود است امضاء نموده و نمبر کارت خود را در آن درج نمایند.

تاریخ اعاده کتاب در ورقه اعاده ضبط میشود کتاب بتاریخ مذکور و سابق از آن تاریخ باید مسترد و یا تجدید گردد. در صورت تجدید آوردن کتاب و نشان دادن به بکتابدار حتمی است.

۶- قبل از نزدیک شدن به قفسه های کتب بکسها و سامان دست داشته باید نزد نفر موظف بالای میز توزیع گذاشته شود البته در موقع خروج آنرا از شخص موظف دوباره تسلیم خواهد شد.

۷- کتاب بدقت کامل مورد استفاده قرار داده شده و از هر گونه عواملیکه موجب خرابی آن گردد دور نگاهداشته شود. همچنین

از نوشتن و یاد داشت بروی اوراق و یا وقایه آن جدا خود داری گردد

۸- شاگرد مسؤل تمام کتبی است که برویت کارت خود

از کتابخانه کشیده بنا بر آن او نباید کارت خود را و یا کتاب را به شخصی

دیگری امانت بدهد زیرا هر محصل میتواند مستقیماً از کتابخانه با اثر رویت کازت خود استفاده کند .

۹- شاگرد از دو کتاب اضافه در يك وقت برده نمیتواند ولی بارویت و قهه سفارشی از استاد مضمون میتواند کتب بیشتر اخذ نماید اما در هیچ صورت در عین زمان بیشتر از سه جلد کتب را برده نمیتواند .
۱۰- مراجعین میتوانند کتبی را که نزد استادان و یا محصلان بوده و یابه غرض ترمیم از کتابخانه خارج شده باشد پیش از اعاده بنام خود در خواست نمایند کتابدار مؤظف بمجرد رسیدن کتاب موضوع را با اطلاع درخواست کننده رسانده و برای يك هفته کتاب مذکور را برای اونمیگذارد .

۱۱- دو هفته قبل از شروع امتحانات سالانه تمام کتب باید بکتابخانه تحویل داده شود و در آن موضوع کتاب محض از طرف شب برده شده میتواند و پس .

۱۲- استرداد کتاب در هر موقع از طرف کتابخانه درخواست شده میتواند و در صورت تقاضای کتابدار با یسد بلا فاصله تحویل داده شود .

۱۳- در مواقع ضرورت استادان بعضی از کتب مأخذ که معمولاً توزیع نمیشود و مجلات را برای مدت بسیار کوتاه يك یادآور و زبائر موافقه کتابدار از کتاب خانه خارج کرده میتواند .

۱۴- در اثر درخواست استادان قفسه های کتب تخصیص داده شده ترتیب خواهد گردید .

۱۵- استاد نباید کتبی را که از کتاب خانه بنام خود کشیده است به محصلان و یا شخص دیگر بدهد زیرا کتبه مسئولیت بدوش وی

است و در صورت تلف شدن و نقصان مکلف است مطابق بند ۴ جبران خساره نماید .

۱۶- کتاب در هر موقع از طرف کتابخانه خواسته شده میتواند و استادان در موقعی که کتاب تقاضا میشود بایست آنرا اعاده نمایند .

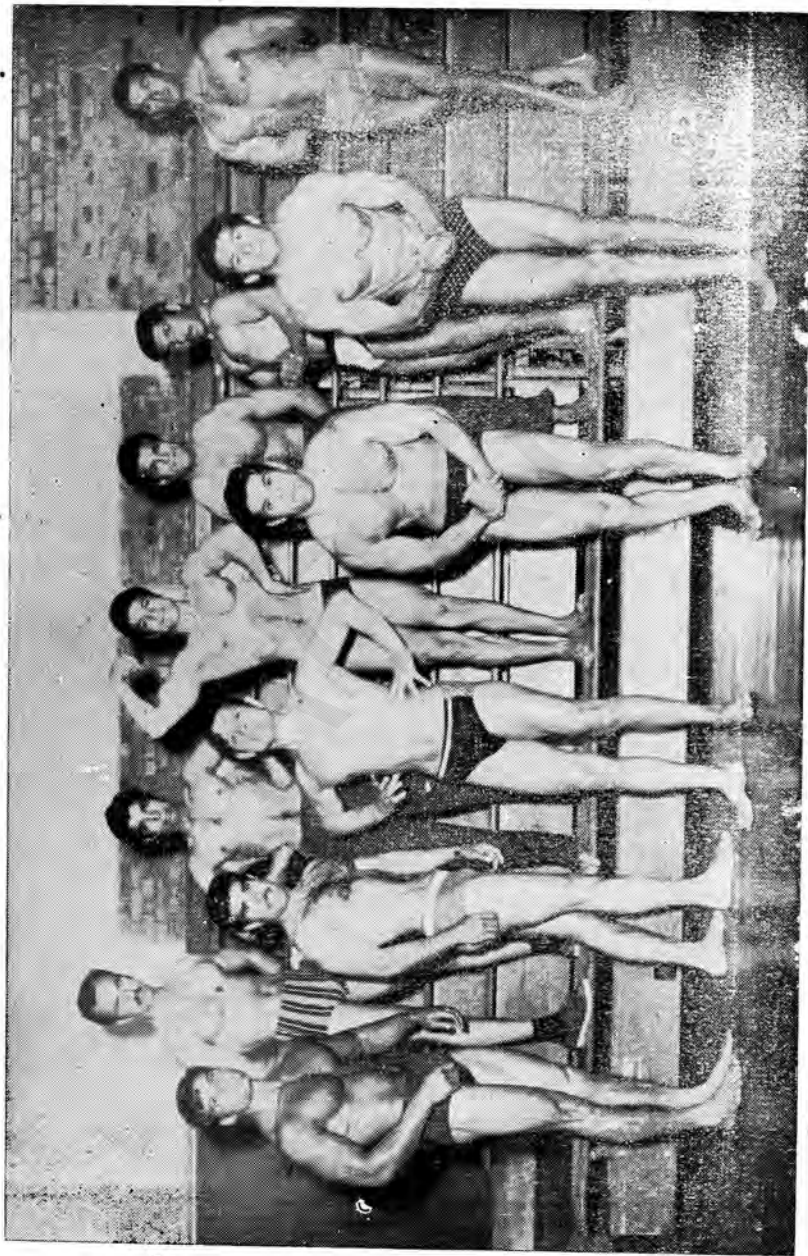
۱۷- اعضای تدریسی پوهنچی ها میتوانند تقاضای مایکرو فیلم بعضی از صفحات یا فصول کتب را در حالیکه در کابل پیدا نمیشود بنمایند. کتابدار خواهد کوشید که مایکرو فیلم مورد ضرورت را از کتابخانه ها بیاید و قیمت مصرف تهیه مایکرو فیلم مورد ضرورت را پوهنچی مربوط خواهد پرداخت مشروط بر اینکه نوع درخواست ها قبلا از تصویب مجلس استادان گذارش یافته باشد و دلیل محکم برای بدست آوردن مایکرو فیلم موجود باشد کتابدار موظف است در موارد لازم با استادان در اخذ کتاب و مطالعه کمک و یاری نمایند .

۸- کار مندان دفاتر پوهنتون حق استفاده از کتابخانه را داشته و مطابق مقررات کتاب اخذ نموده میتوانند .

۱۹- دانشمندان ، معلمان و یا کتابداران مؤسسات دیگر میتوانند برای مدت کوتاهی که از دو هفته تجاوز نکند تحت شرایط مندرجه این لایحه از کتابخانه های پوهنتون کتاب اخذ نمایند البته نسبت هويت و موافقه کتابدار در این قسمت امر حتمی است .

۲۰- جمیع منسوبین پوهنتون کابل مکلف اند که قبل از تبدیلی از پوهنتون یا موقع عزیمت بخارج کارت فراغت کتابخانه را مسترد نمایند .

بارك تعداد محصلان پوهنتون که در چند از یوم مشغول نه. یش زیبای اندام میا شند

آمریت سپورت

واضح است اجتماع صرف نظر از درجات تمدن آن به قوای بشری خیالی‌ها ضرورت دارد. اگر این قوای بشری دارای صحت و سلامت بدنی، سویه عالی تعلیمی، اخلاق حمیده و نیروی کار ماباشند. بدیهی است که مردم آن دارای حیات مرفه و مصؤون بوده و میتوانند از منابع طبیعی و قوای بشری خود استفاده اعظمی نمایند. بنابراین لازم می‌افتد تاراهایی جستجو شود که مؤجد و متضمن ارزش‌های فوق‌بوده و جامعه را از فقر، بدبختی و امراض گوناگون اجتماعی و روحی نجات دهد.

ورزش و سپورت یکی از وسایلی بشمار میرود که میتوان با انکشاف و توسعه آن قدم‌های مثبت و فعالی در راه خدمت به افراد جامعه برداشت و در تقویت صحت و سلامت جسمی و روحی افراد کوشید. ورزش و فعالیت‌های فیزیکی جسم را تقویت بخشیده و وزن جسم را همیشه بطور عادی ثابت نگه میدارد. خاصیت اشخاصی که بیشتر مشغولیت‌های فکری و دماغی و زفرط خستگی شکایت دارند نمیتوانند با اجرای ورزش‌های گوناگون آنرا رفع کرده و به تجدید قوای دماغی مصرف‌شده خویش پرداخته و ظرفیت کارهای دماغی خویشرا ازدیاد بخشند.

وقتی که کلمه ورزشی کار را به زبان میاوریم مرام ماتنها از اشخاص قوی الجثه ونیر و مند نمیا شدند .

بلکه مفهوم آن بیشتر بالای اشخاص مصداق پیدا میکند . که برمشکلات زندگی فایق آمده وبرد باز وصبور باشند وقایع وپیش آمد های ناگوار حیاتی را خونسردانه باپیشانی باز استقبال نماید . ورزش کار واقعی را ما میتوانیم به اشخاص اطلاق کنیم که قوای جسمانی در اختیارش بوده وبراحساساتش حکمروایی داشته باشد .

سپورت در مؤسسات علمی ومؤسسات تربیوی روی موازین خاص استوار است .

چه علمای تعلیم وتربیه معاصر ورزش را جزئی از اساسات تربیه درست قبول کرده اند .

به اساس ضروریات علمی به سپورت وبمیان آمدن تفریحات سالم برای محصلان بامرام های انکشاف قوای دماغی وتأمین صحت وسلامت جسمی وروحی آنها (آمریت سپورت وحفظالصحه) درچوکات تشکیل پوهنتون بوجود آمد .

آمریت ورزشی نظریه دارد که سپورت در پوهنتون منحصر و محدود به يك ياچند گروپ نشده وسپورت به هرفرد محصل اعم از لیلیه ونهاری تعلق داشته واز آن مستفید شود . ونیز آرزو مند است تا باایجات يك روحیه جدیداخلاقی و دسپلین سپورتي ورزشکاران پوهنتون را طوری تربیه ورهنمایی نماید تا ورزشکاران کاملاً دارای خصایص و صفات يك ورزشکار واقعی باشند .

آمریت ورزشی میکوشد تا زمینه تمرین ومشق ورزشکاران را در

تیم فوتبال پوهنتون برای اجرای مسابقه آمادگی می‌برد

همه فصول سال مساعد گردانند و وسایل سپورتی را بدسترس شان بگذارند .
علاوتاً آمريت ورزشی پرهنتون ميکوشد تا ورزشهای محلی ملی نیز
در پهلوی ورزشهای بين المللی رشد وانکشاف نمايد و وقتاً فوقتاً
تورنمنت هایی دایر گردد که در آن بتواند يك تعداد زياد ورزشکاران
حصه گیرند . وزمينه تبارز ورزشکاران در ورزش مورد نظرشان
(ملی و بين المللی) مساعد گردد .

برای نيل باین مرام آمريت سپورت تقريباً از مدت هفت ماه
باین طرف باجديت کامل اقدام به تشكيل تيم های مختلفه سپورتی
نموده که يك تعداد زياد ورزشکاران طبق پروگرام مرتبه تحت
رهنمائی مربیون مشغول تمرين و مشق ميباشند .

فعلاً در پرهنتون در هر رشته ورزشی چندین تيم تشكيل گردیده که
تمرين ورزشکاران در سپورت های مورد علاقه شان دوام دارد .
پرهنتون فعلاً دارای دو تيم واليبال ، دو تيم باسکتبال محصلين ، سه تيم
باسکتبال محصلات ، دو تيم پهلوانی ، دو تيم فتيال و همچنين تيم های واليبال
محصلات و تيم جمناستیک محصلين ميباشد . در پهلوی اين تيم ها
تيم های ورزشی مربوط هر پوهنخی نیز وجود دارد .

وقتاً فوقتاً تورنمنت سپورتی در داخل پوهنخی های پوهنتون
دایر ميگردد . چنانچه چندی قبل تورنمندی دایر گردید که در آن چهار
تيم (باسکتبال ، واليبال ، ريسان کشی و پيگک پانگک) از هر پوهنخی موقع
یافت تا اجرای مسابقه نمايد .

همچنين در مواقع مناسب سال تيم سکی نیز تشكيل ميشود و

محصلینی که علاقه به ورزش سکی داشته باشند و سایل سپورتی به معرض استفاده شان گذاشته میشود .

پوهنتون دارای تیم های منتخب نیز میباشد که در پهلوئی تیم های دیگر سپورتی به تمرین و مشق میدردازد نتایج مسابقات تیم های منتخبه پوهنتون در تورنمنت آراد کابل که بمناسبت جشن استرداد استقلال وطن دایر گردیده به عدالی میباشد.

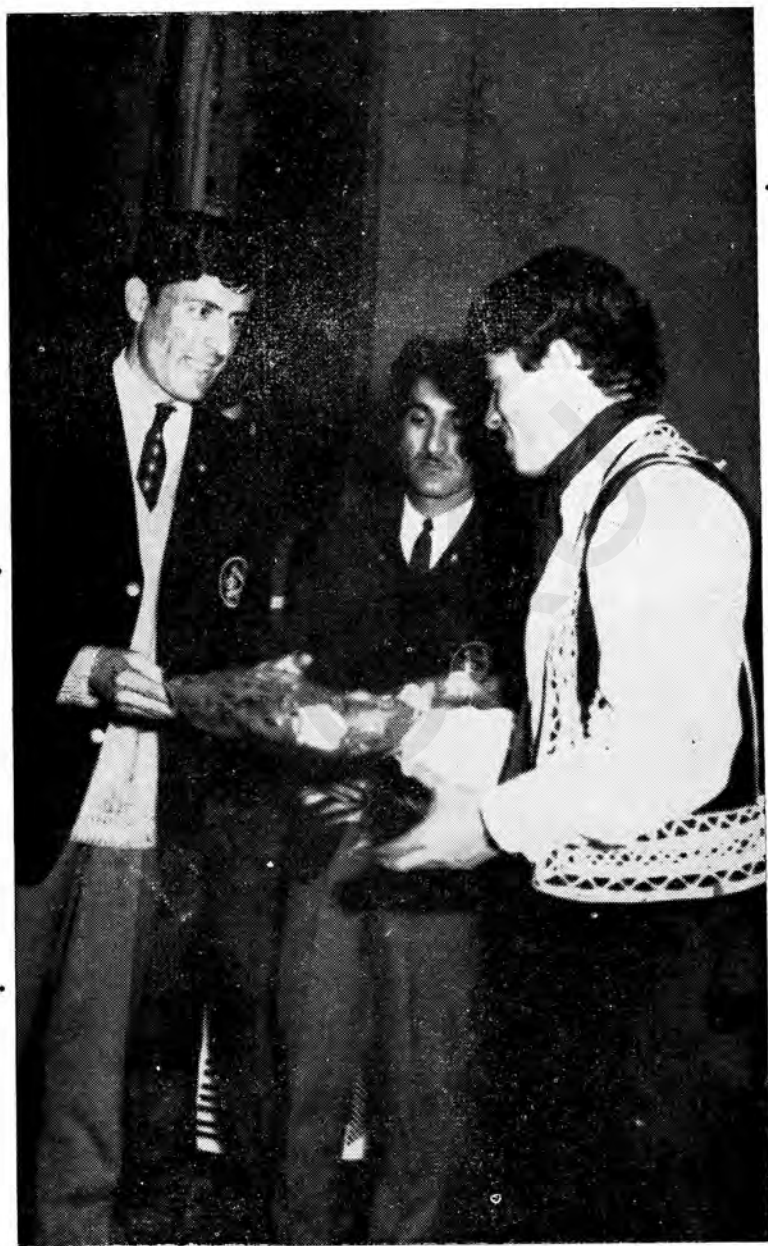
در این تورنمنت تیم های والیبال و باسکتبال پوهنتون که اشتراك داشتند حایز مقام قهرمانی شدند . نتیجه مسابقه تیم فوتبال باتیم شوروی به مقایسه تیم های منتخبه دیگری که باتیم مذکور اجرای مسابقه نموده اند نیز قناعت بخش و قابل تقدیر است .

ناگفته نماند که مضمون فزیکل اجو کیشن نیز در پهلوئی فعالیت های فوق در بعضی از پوهنخی هاتدریس میگردد .

در مورد لیلیه پوهنتون نیز آمریت سپورت نظریه دارد تابه تشکیل تیم های سپورتی غرض سرگرمی ، تفریح و تامین صحت و سلامت محصلین لیلیه پردازد .

همچنین برای وقایه بیشتر محصلان و حفظ سلامت جسمی شان سرویس صحی

وجود دارد . که میتواند به تداوی و معالجه ورزشکاران پردازد . رویهمرفته در طول چهار فصل سایل سپورتی برای محصلان مهیا بوده ورزشکاران چه بصورت دسته جمعی و چه بصورت انفرادی میتوانند از آن استفاده کنند . محصلان مکلف اند تا مقررات مربوطه را که وقتا فوقتا غرض آگاهی آنها اعلان میگردد . در نظر داشته و آنرا عملی کنند .

ابدر پالندوی بیکمی از اعضای دسته ارکستر پوهنتون جایزه جمعیت
پالندوی را می سپارد

مدیریت عمومی نشرات

این مدیریت عمومی متشکل از مدیریت های تهیه مواد درسی ، سمعی و بصری و مجله ها می باشد. هر کدام مدیریت های مربوط در حصار خود در راه فراهم نمودن بهترین زمینه تدیس و انکشاف فکر محصلان کمک زیادی میکنند .

مدیریت تهیه مواد درسی - این مدیریت ، که مرکب از شعبات حروف چاپی ، ماشین طباعتی ، گسترش و صحافی میباشد ، در قسمت چاپ و گسترش کتب ، نوبتهای درسی و ممد درسی ، مجلات ، لوایح و فرمها ، کارتها و تسکتهای پژوهشی ها و شعبات اداری اجرای وظیفه می نماید . برای اینکه کتب بیشتر و مجلات پژوهشی هادر مطبعه کوچک این مدیریت نشر شده بتواند در راه توسعه و انکشاف مطبعه يك سلسله مذاکرات با مؤسسات امدادی خارجی و مطابع دیگر کشور در جریان است تا با اساس آنها پلان درستی در زمینه طرح گردد .

مدیریت مجله ها - ازین مدیریت قبلا دو مجله انتشار می یافت که برای مدتی نشر آنها معطل مانده بود .

اکنون در نظر است که بجای مجله اخباری « دکابل پوهنتون خبرونه » یک جریده دو هفتگی انتشار یابد . برای اینکه این جریده هر چه زودتر آماده فعالیت ساخته شده باشد اقدامات لازمه زیر دست می باشد .

اخبار و عکس های فعالیت های مربوط به پوهنتون از طریق این مدیریت به آژانس باختر مخبره میگردد تا در رادیو و روز نامه ها نشر گردد .

مدیریت سمعی و بصری - این مدیریت در قسمت فراهم نمودن

زمینه برای دایر شدن کنفرانسها ، سمینارها ، نمایش فلم ها برای محصلان ، در آدیتوریم پوهنتون یا جاهای دیگر فعالیت مینماید . درین مدیریت از دو پایه پرو چکتور کلان که در آدیتوریم نصب می باشد و از چار پایه پرو چکتور کوچک بشکل سیار استفاده بعمل می آید .

مقررات شمول محصلان

در پوهنتون کابل

فصل اول احکام عمومی

ماده ۱ - محصلان جدید الشمول در چوکات امکانات مادی و معنوی پوهنتون کابل از جمله فارغان صنوف ۱۲ مکاتب و لیسه هاطبق این مقررات انتخاب میشوند .

ماده ۲ - محصلان داو طلب شمول در پوهنتون کابل اولا دو هفته قبل از آغاز هر سال تعلیمی از طریق وزارت معارف رسماً معرفی میشوند .

ماده ۳ - برای قبول فارغانی که سابقه ماموریت داشته باشند علاوه بر مراتب عمومی این مقررات مرافقت اذانه مربوط شرط است .

ماده ۴ - داشتن سابقه نیک اخلاقی برای معرفی داو طلبان جهت شمول در پوهنتون شرط است .

ماده ۵ - داو طلبان شمول در پوهنتون کابل مکلف میباشند تا تصدیق صحی پوهنتون را بدست آورند .

ماده ۶ - حداکثر سن داو طلب ۲۵ سالگی است و فارغانی که عمر شاه میان ۲۵ و ۳۵ باشند در صورتی قبول شده میتوانند که در جمله ۴۰ فیصد اول محصلان قبول شده شناخته شوند .

ماده ۷ - قبول داو طلبان ، شمول و توزیع ایشان در پوهنخی ها

مختلف، پوهنتون کابل به اساس مؤفقیت آنها در امتحانات شمول پوهنتون مطابق سهمیه های معین هر پوهنځی خواهد بود.

فصل دوم شمول فارغان لیسه های تعلیمات عمومی ثانوی و دشبلی لیسه .

ماده ۸- فارغان لیسه های تعلیمات عمومی ثانوی در صورت مؤفقیت در امتحانات شمول و تکمیل شرایط خاص پوهنځی ها می توانند در یکی از پوهنځی های مطلوب شامل شوند .

ماده ۹- فارغان رشته غیر مسلکی دشبلی لیسه عین حقوق و مکلفیت هایی را خواهد داشت که فارغان لیسه های تعلیمات عمومی ثانوی دارند .

ماده ۱۰- از جمله فارغان رشته مسلکی دشبلی لیسه ۲۰ فیصد اول آن در حالیکه ۷۰ فیصد نمرات را تکمیل کرده باشند جهت امتحان شمول در پوهنتون کابل معرفی میشوند .

ماده ۱۱- کسانی که مطابق ماده ۱۰ مستحق جهت امتحان شمول در پوهنتون کابل معرفی شده اند ، میتوانند در صورت تکمیل شرایط شمول در پوهنځی اقتصاد و یا شعبه اداری پوهنځی حقوق شامل گردند .

فصل سوم ، شمول فارغان لیسه های مسلکی .

الف : فارغان دارالمعلمین ها بشمول اکادمی تربیه معلم :

ماده ۱۲- از هر دارالمعلمین سه نفر اول فارغان با اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات مانند فارغان لیسه های تعلیمات عمومی ثانوی حق اشتراک در امتحانات شمول پوهنتون را داشته در صورت تکمیل شرایط میتوانند در یکی از پوهنځی های مطلوب شامل گردند .

ماده ۱۳- از جمله متباقی فارغان دارالمعلمین ها ۲۶ فیصد اول

ایشان حق اشتراك در امتانات شمول پوهنتون را داشته و در صورت تکمیل شرایط میتوانند در یکی از پوهنځی های تربیه معلم شامل گردند .

ب : فارغان لیسه تجارت :

ماده ۱۴ - پانزده نفر اول فارغان لیسه تجارت به اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات حق معرفی جهت اشتراك در امتحان شمول پوهنتون را داشته در صورت مؤفقت و تکمیل شرایط می توانند در پوهنځی اقتصاد شامل شوند .

ماده ۱۵ - از جمله فارغان مندرج ماده ۱۴ کسانی که شرایط شمول پوهنځی اقتصاد را تکمیل کرده نتوانند مجاز اند تا در صورت تکمیل شرایط کدام پوهنځی دیگر علوم اجتماعی شامل آن پوهنځی گردند .
ج : فارغان لیسه شاهدخت بلقیس :

ماده ۱۶ - پانزده نفر اول فارغات لیسه شاهدخت بلقیس به اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات حق معرفی جهت اشتراك در امتحان شمول پوهنتون را داشته در صورت مؤفقت و تکمیل شرایط می توانند در پوهنځی اقتصاد یا تعلیم و تربیه شامل گردند .

ماده ۱۷ - از جمله فارغات مندرج ماده ۱۶ کسانی که شرایط شمول پوهنځی های اقتصاد و تعلیم و تربیه را تکمیل کرده نتوانند مجاز اند تا در صورت تکمیل شرایط کدام پوهنځی دیگر علوم اجتماعی شامل آن پوهنځی گردند .

د : فارغان مدرسه ابوحنیفه و سایر مدارس دینی :
ماده - ۱۸ سی نفر اول آنها به اساس فیصدی مجموع

عمومی نمرات جهت اشتراك در امتحان مضامین اختصاصی پوهنځی شرعیات معرفی و در صورت مؤفقت و تکمیل شرایط در آن پوهنځی شامل میشوند .

ماده ۱۹ - از فارغان سائر مدارس دینی مرکز و ولایات چهار نفر اول هر مدرسه طبق شرایط ماده ۱۸ در پوهنځی شرعیات پذیرفته می شوند .
ماده ۲۰ - فارغان نمبر اول مدرسه ابوحنیفه و سائر مدارس دینی می توانند در صورت تکمیل شرایط و مؤفقت در امتحانات شمول یکی از پوهنځی های علوم اجتماعی شامل آن پوهنځی گردند .

ه : فارغان تخنیک ثانوی :

ماده ۲۱ - از جمله فارغان تخنیک ثانوی سی فیصد اول آنها در امتحانات مضامین اختصاصی پوهنځی انجینیری و یاپولی تخنیک اشتراك نموده در صورت تکمیل شرایط پوهنځی انجینیری شامل آن پوهنځی و در صورت تکمیل شرایط پولی تخنیک شامل آن مؤسسه شده می توانند .

ماده ۲۲ - فارغان نمبر اول ، دوم و سوم تخنیک ثانوی به اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات حق اشتراك در امتحانات شمول پوهنتون را داشته و در صورت مؤفقت و تکمیل شرایط میتوانند در یکی از پوهنځی های علوم طبیعی شامل گردند .

و : فارغان مکتب میخانیکي :

ماده ۲۳ - سه نفر اول هر يك از مكاتب میخانیکي به اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات حق معرفی جهت اشتراك در امتحانات شمول پوهنځی انجینیری و پولی تخنیک را داشته و در صورت مؤفقت و تکمیل شرایط یکی از این دو مؤسسه شامل شده می توانند .

ز : فارغان لیسه های زراعت :

ماده ۲۴ - سی فیصد اول فارغان لیسه های زراعت می توانند در امتحانات مضامین اختصاصی پوهنخی زراعت اشتراك نموده و در صورت موفقیت شامل آن پوهنخی گردند .

ماده ۲۵ - فارغان نمبر اول ، دوم و سوم هر لیسه زراعت به اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات حق اشتراك را در امتحانات شمول پوهنخی های علوم طبیعی داشته در صورت موفقیت و تکمیل شرایط می توانند در یکی از آن پوهنخی ها شامل گردند .

ح : فارغان کورس های داخل خدمت مربوط وزارت معارف :

ماده ۲۶ - ۱۰ نفر اول فارغان کورسهای زمستانی و تابستانی داخل خدمت مربوط وزارت معارف به اساس فیصدی مجموع عمومی نمرات حق معرفی جهت اشتراك در امتحانات شمول پوهنتون کابل را دارند در صورت موفقیت میتوانند در یکی از پوهنخی های تربیه معلم شامل گردند .

ماده ۲۷ - فارغان نمبر اول عمومی کورس های مندرج ماده ۲۶ در صورت موفقیت در امتحانات شمول پوهنتون و تکمیل شرایط می توانند در یکی از پوهنخی های مطلوب شامل گردد .

ط : فارغان مکتب نرسنگ پوهنخی طب :

ماده ۲۸ - فارغان نمبر اول ، دوم و سوم مکتب نرسنگ پوهنخی طب می توانند شامل امتحان مضامین اختصاصی پوهنخی طب و فارسی شده در صورت موفقیت و تکمیل شرایط پوهنخی های طب و فارسی شامل یکی از آنها گردند .

ی : فارغان کورسهای مسلکی معادل بکلور یا ، بیرون ساحه وزارت
معارف

ماده ۲۹- فارغان نمبر اول ، دوم و سوم عمومی هر يك از كورسهای مسلکی معادل بکلور یا از قبیل كورسهای احصائیه زراعتی : جنگلات و علفچر ، و وتراری بعد از تکمیل شرائط و مؤفقیه در امتحان مضامین اختصاصی پوهنخی زراعت می توانند در آن پوهنخی شامل گردند .

ماده ۳۰- فارغان نمبر اول ، دوم و سوم هر يك از كورسهای مسلکی از قبیل كادستر ، مخابره ، تخنیک موتر و توپوگرافی بعد از تکمیل شرائط و مؤفقیه در امتحان مضامین اختصاصی پوهنخی انجیری می توانند شامل آن پوهنخی و در صورت مؤفقیه و تکمیل شرائط پولی تخنیک شامل آن مؤسسه گردند .

ماده ۳۱- فارغان نمبر اول ، دوم و سوم كورسهای مسلکی هواشناسی بعد از تکمیل شرائط و مؤفقیه در امتحان مضامین اختصاصی پوهنخی علوم می توانند شامل شعبه مربوط آن پوهنخی گردند .

ماده ۳۲- فارغان نمبر اول ، دوم سوم كورسهای مسلکی از قبیل كورسهای روغتیاپال ، معاونیت دندان سازی ، كپودری ، قابلگی و نرسنگ بعد از تکمیل شرائط و مؤفقیه در امتحان مضامین اختصاصی پوهنخی طب و فارمسی می توانند شامل آن پوهنخی گردند .

تبصره : تمام ارقام و فیصدی های فارغان لیسه ها و مكاتب مسلکی و كورسهای اختصاصی که حق معرفی راجهت اشترك در امتحانات شمول پوهنتون در این مقررات یافته اند به اساس پروتوگول مشترك پوهنتون

و وزارت معارف مراجع مربوط تعیین گردیده است. تغییر این فیصدی ها و ارقام بعد از سال تعلیمی ۱۳۴۷ مربوط به موافقت هیأت مشترك پوهنتون و وزارت معارف و مراجع مربوطه خواهد بود.

فصل چهارم : شمول محصلان خارجی

پوهنتون کابل

ماده ۳۳ - محصلان خارجی که خواهش شمول در پوهنتون را داشته باشند علاوه بر مراتب عمومی این مقررات تابع شرایط ذیل می باشند .
۱ - هر گاه دو طلب در تحت پروگرامهای کلتوری افغانستان و ممالک متحابه معرفی شده باشد در این مورد مراتب موافقتنامه های موجوده اعتبار خواهند داشت .

۲ - کسانی که به صورت شخصی داو طلب شمول در پوهنتون کابل شده باشند می توانند در چوکات سهمیه معین بعد از تکمیل شرایط و موافقت پوهنچی های مربوطه در مقابل فیس سالانه مبلغ ۷۵۰۰ افغانی در پوهنچی های علوم اجتماعی و مبلغ « ۱۵۰۰۰ » افغانی در پوهنچی های علوم طبیعی شامل گردند .

۳ - محصلان خارجی پوهنتون کابل از امتیازات لیلیه پوهنتون استفاده نخواهند کرد .

۴ - کسانی که در ساحه زبان های ملی افغانستان تحصیل میکنند از پرداخت فیس معاف میباشند .

۵ - دانستن زبان تدریسی در پوهنچی های مربوط برای محصلان خارجی شرط است .

۶ - محصلان خارجی مکلف اند اسناد تعلیمی و نتایج دوره ثانوی خود ها را ا قلا چار هفته قبل از آغاز سال تعلیمی پوهنتون حاضر نمایند .

فصل پنجم - احکام متفرق

ماده ۳۴ - امتحانات شمول پوهنتون کابل از طرف شعبه امتحانات

مؤسسه تعلیم و تربیه تحت نظر هیأت مرکب از :

۱ - معاون پوهنتون در امور محصلان

۲ - رئیس مؤسسه تعلیم و تربیه

۳ - يك يك نفر از پوهنځي های علوم اجتماعی و طبیعی

که از طرف رئیس پوهنتون تعیین میشود تنظیم میگردد .

ماده ۳۵ - سهمیه معین و تعداد محصلان جدیدالشمول هر پوهنځي

همه ساله در چوکات امکانات پوهنتون تثبیت میگردد .

ماده ۶۳ - تبدیلی محصلان جدیدالشمول پوهنتون از يك پوهنځي

به پوهنځي دیگر صرف تادو هفته بعد از آغاز سال تعلیمی موضوع بحث

شده میتواند مشروط بر اینکه شرائط شمول پوهنځي مظلوب راقبلاتکمیل

نمود و مؤافقت هر دو پوهنځي در زمینه حاصل شده باشد .

ماده ۳۷ - هر گاه يك محصل جدیدالشمول تا ۳۰ روز بعد از آغاز

تعلیمی خویش را از پوهنځي مربوط منفک سازد در سال آینده تحت

شرائط جدیدالشمول مجددآ مراجعه نموده می تواند (این عمل فقط يك

مرتبہ جایز است .)

ماده ۳۸ - هر گاه یکی از محصلان جدیدالشمول بعد از گذشتن يك

ماه از آغاز سال تعلیمی یا پیشتر از آن بروی دلائل معقول ویا عذر مریضی

خویش را از پوهنځي مربوطه منفک سازد در آینده بوی برای یکسال

دیگر موقع تحصیل در عین صنف همان پوهنځي داده خواهد شد مشروط

براینکه مجلس استادان آن پوهنځي به ادامه تحصیلات وی مؤافقت نماید.

ماده ۳۹ - هر گاه محصل مندرج ماده ۳۸ در آینده خواهش تبدیلی

را در یکی از پوهنځی‌های دیگر بنماید بعد از موفقیت در امتحان شمول و تکمیل شرایط آن پوهنځی برای یکسال دیگر حق تحصیل را در آن پوهنځی میابد. غیر آن از پوهنتون منفيک میگردد.

ماده ۴۰ - محصلان صنوف اول که در نتایج نهایی سالانه و یا سمستر ۳۰ فیصد نمرات را گرفته بتوانند از پوهنتون منفيک می گردند .

تبصره: در گاه یکی از محصلان جدیدالشمول در یکی از پوهنځی‌ها بدروس خویش حاضر نمیشود و یا امتحان سمستر و یا سالانه را نمیگذراند و یا سمستر ۳۰ فیصد نمرات را تکمیل کرده نمیتواند از پوهنځی مربوط منفيک میگردد. این محصل اگر خواسته باشد مجدداً در امتحان شمول پوهنتون اشتراك کرده در صورت موفقیت تنها حق انتخاب يك پوهنځی را دارد. فارغان مکاتب مسلکی صرف در امتحان اختصاصی پوهنځی‌های مربوط اشتراك نموده میتوانند. در صورت عدم موفقیت در امتحان مجدداً شمول از پوهنتون منفيک میگردند.

ماده ۴۱ - حداکثر فرصت تحصیل در دو سال اول پوهنتون سه سال می باشد.

ماده ۴۲ - فارغات لیسه ها و مکاتب نسوان بعد از تکمیل شرایط و موفقیت در امتحان اختصاصی پوهنځی‌های شرعیات می توانند در شعبه تعلیمات اسلامی نسوان آن پوهنځی شامل گردند .

۴۳ - حق اشتراك در امتحانات شمول پوهنتون در يك سال صرف

یکبار و حد اکثر این حق يك داو طلب سه بار میباشد .

دسته ارگستر محصلان در حال اجرای کنسرت در آدیوریم پوهنتون

ماده ۴۴ - در تمام مواردی که راجع به آن حکم در این مقررات
موجود نباشد کمیته امور جدید الشمولان پوهنتون غور و فیصله خود را به
منظوری رئیس پوهنتون می رساند .
ماده ۴۵ - این مقررات بعد از تصویب در شورای عالی پوهنتون
از سال تعلیمی ۱۳۴۷ نافذ است .

تعلیماتنامه امتحانات

پوهنتون کابل

ماده اول - ساحه تطبیق :

این تعلیماتنامه محتوی اصول مربوط به مقررات امتحان پوهنځی های پوهنتون کابل بوده و در تمام پوهنځی ها نافذ است . هر پوهنځی نظر به خصوصیات خود میتواند در چوکات این اصول مقررات لازمه جداگانه وضع نماید .

ماده دوم - انواع امتحانات :

امتحانات پوهنځی های پوهنتون کابل به ترتیب ذیل گرفته میشود :

الف - امتحانات عادی :

۱ - امتحان صنفی

۲ - امتحان بین دوره تدریسی

۳ - امتحان نهائی

ب - امتحان چانس دوم :

ماده ۳ - امتحان صنفی

در صورتیکه تعلیماتنامه های مربوط پوهنځی های پوهنتون منع قرار نداده باشد استادان پوهنځی های پوهنتون میتوانند در جریان دوره تدریسی بدون اطلاع قبلی چندین بار امتحان مختصر اخذ نمایند .

ماده ۴ - امتحان بین دوره تدریس

پس از سپری شدن نصف دوره تدریسی طی ساعات مقررہ نظر بہ صوابدید استاد مضمون امتحان تحریری یا تقریری یا عملی اخذ میگردد.

مادہ ۵- امتحان نہائی :

در انجام یک دوره تدریسی (یک سمسٹر، دو سمسٹر و یا یک سال تعلیمی) از محصلین و محصلات آن دورہ امتحان جامع از پروگرام تدریس شدہ اخذ می گردد .

مادہ ۶- طریقہ تعمیم امتحان نہائی :

نظر بہ خصوصیات مضامین مربوطہ پانزدہ روز قبل از آغاز امتحان مجلس استادان ہر پوہنخی تثبیت مینماید کہ امتحان یک مضمون بصورت تحریری یا تقریری ، یا عملی و یا بہ ہر سہ صورت گرفتہ شود .

اندازہ وقت برای گذشتاندن امتحان تحریری ، تقریری و عملی از طرف مجلس استادان ہر پوہنخی تثبیت می گردد .

مادہ ۷- امتحان چنانس دوم

قبل از آغاز دورہ جدید تدریسی پوہنخی از محصلین و محصلات مذکور در مواد ۱۸ و ۲۰ برای بار دوم امتحان جامع ہمسویہ امتحان نہائی اخذ میگردد. پوہنخی ہای مربوطہ در مقررات خود پیش بین میشوند کہ آیا امتحان دوم از قبیل آغاز سمسٹر دوم و یا قبل از آغاز امتحان نہائی و یا قبل از آغاز سال تعلیمی جدید اخذ گردد . همچنین مقررات مذکور تعیین مینماید کہ امتحان دوم چند روز قبل از آغاز دورہ تدریسی شروع شود .

مادہ ۸- شرایط شمول در امتحان نہائی :

حداقل نسبت حاضری محصلین ۷۵ فیصد ساعات دورہ تدریسی بودہ

و پوهنچی‌ها می‌توانند به اساس تعلیماتنامه جداگانه خود‌ها این نسبت را
بالا تر تجدید کنند .

طریق محاسبه حاضری اساساً ساعات ایام تدریسی بوده پوهنچی‌ها
مجازاند که مطابق تعلیماتنامه خود این محاسبه را از طریق ساعات درسی
هر مضمون بعمل آرند .

معاذیر معقول غیاب فقط در چوکات همین فیصدی حاضری مدارک
اعتبار است و بس . صورت محاسبه ایام غیاب در اثر فعالیت‌های
خارج پروگرام درسی مانند پروگرامهای سیر علمی و غیره در داخل
و خارج کشور توسط مجالس استادان هر پوهنچی تثبیت میگردد .

ماده ۹- هیأت ممتحنه
خصوصیات هیأت ممتحنه و ترتیب سؤالات توسط تعلیماتنامه‌های
پوهنچی‌های مربوطه تعیین میگردد .

ماده ۱۰- تقلب و اخلال در اسپلین در امتحان
اعمالیکه به عنوان تقلب در امتحان طبق ماده ۱۳ مستلزم مجازات
دانسته شده عبارت اند از نقل ، معاونت به نقل ، تشبیه به نقل ، تبدیلی
پارچه یا پارچه دیگر و هر نوع سؤ استفاده در امتحان .

ماده ۱۱- نقل
نقل عبارت است از اقدام به سؤ از هر نوع نوشته‌ها و یا سائتر مدارک
و حصول معاونت غیر مجاز از سائترین اعم از اینکه داخل و یا خارج
موضع امتحان باشد .

ماده ۱۲- معاونت نقل
محصلان و محصلاتیکه زمینه را برای نقل دیگری فراهم میسازند

با اسناد، نوشته‌ها و سائر مدارک را بصورت غیر مجاز برای انتقال فراهم میسازند یا انتقال میدهند بحيث معاون در عمل نقل شناخته میشوند.

ماده ۱۳ - مؤیده قابل تطبیق

مرتبک اعمال مندرج ماده ۱۰ در امتحان صنفی و بین دوره تدریسی مستحق صفر و در امتحان نهائی ناکام مطلق شناخته میشود. در مورد اخلال دسپاین مجالس استادان پوهنځی فیصله لازمه خواهد کرد. مجازات متقاین فوق الذکر امتحان در کارت تعلیمی محصلین و محصلات مربوطه ثبت می‌گردد.

ماده ۱۴ - نمرات امتحان.

نمره امتحان بین صفر و عدد ۱۰۰ تعیین میشود و نمره کامیابی در امتحان نهائی برای هر مضمون ۵۰ است پوهنځی‌های مربوطه میتوانند نظریه خصوصیات مضامین خود را از لحاظ نمره کامیابی بین مضامین اصلی و فرعی تفریق نموده نمره کامیابی مضامین اصلی را بالاتر از نمره کامیابی مضامین فرعی قرار بدهند.

ماده ۱۵ - طبق منجش نمرات امتحانات سه گانه

فیصدی نتیجه امتحانات صنفی، بین دوره تدریسی و امتحان نهائی توسط مجالس استادان پوهنځی‌ها تثبیت میگردد. مشروط بر اینکه این عمل قبلاً موجود باشد.

ماده ۱۶ - تثبیت تناسب بین امتحانات تحریری، تقریری و عملی در صورتیکه امتحان یک مضمون به سه شکل تحریری، تقریری و عملی گرفته شود و تعیین تناسب فیصدی نمره هر شکل امتحان موصوف متعلق به فیصله مجالس استادان پوهنځی مربوطه است.

ماده ۱۷ - اوسط نمرات و ناکامی در امتحان

الف - اشخاصیکه در اخیر یکدوره تدریسی دریک و یا دو مضمون کمتر از نمره کامیابی ۵۰ اخذ نموده مگر اوسط مقررہ راپور کرده باشد مکلف به سپری نمودن دو ؤ مشروطی و گذشتاندن امتحان دوم میباشد .

ب - اشخاصیکه در تمام مضامین نمره کامیابی گرفته و در عین زمان اوسط مقررہ راپورہ نکرده باشند مشروط محسوب میشوند و تکرار حالت امتحان اول البته نتیجہ ناکامی مطلق را بار آورد و امتحان سوم ندارد .

مادہ ۱۹ - عدم حضور در امتحان نهائی
محصلین و محصلاتی کہ در امتحان نهائی یک مضمون حاضر شده نمیتوانند به استثنای مقررہ مادہ ۲۰ در همان مضمون نمره صفر اخذ میدارند . همچنین اشخاصیکه در امتحان تحریری برقت معین حاضر نمیشوند بعد از آغاز به ابلاغ سؤالات حق شمول را در امتحان ندارند و در همان مضمون از سهمیه امتحان تحریری نمره صفر اخذ میدارند .
تجدید وقت و ترتیب حضور در امتحان تقریری و عملی باتعین مؤیدہ تخلف از آن از صلاحیت مجالس استادان هر پوهنچی است .
مادہ ۲۰ - عدم حضور در امتحان نهائی در اثر عذر معقول

محصلین و محصلاتی کہ در اثر قوه مجبرہ در امتحانات نهائی اول حاضر شده نتوانند بشرطیکه یقین مجلس استادان پوهنچی مربوط راجع به قصور موصوف مبنی بر عدم حضور شان در امتحانات نهائی حاصل شود مثلا در حالت ذیل اشخاص موصوف مشروط تلقی شده در امتحانات دوم شامل شده میتوانند :

الف - در صورت فوق اقرب نزدیک (پدر ، مادر ، خواهر ، برادر ،

حد اصغری اوسط نمرات که برای کامیابی در امتحان شرط است ۵۵ فیصد تعیین شده و در محاسبه این اوسط مجموع نمرات کامیابی و ناکامی مدار اعتبار است اشخاصیکه در یک یا دو مضمون کمتر از ۵۰ نمره اخذ نموده و در عین زمان اوسط مقرر را تکمیل نکرده باشد و یا در سه مضمون کمتر از ۵۰ نمره گرفته باشد اعم از اینکه اوسط تکمیل شده باشد و یا نه ، ناکام محسوب میشوند و مجبور اند دوره تدریسی را که در آن ناکام شده اند مجدداً تکرار نمایند

ماده ۱۸- دوره مشروطی

دوره مشروطی عبارت از مدت میان انجام امتحان نهایی و آغاز امتحان دوم است .

الف - اشخاصیکه در اخیر یک دوره تدریسی در امتحان نهایی در یک یا دو مضمون کمتر از ۵۰ نمره اخذ ولی اوسط مقرر را تکمیل کرده باشند مکلف به سپری نمودن دوره مشروطی و گذشتاندن امتحان دوم مضامین مشروط میباشند .

ب: اشخاصیکه در تمام مضامین نمره کامیابی گرفته و در عین زمان اوسط مقرر را پر کرده باشند مشروط شمرده میشوند و تکرار حالت امتحان اول البته نتیجه ناکامی مطلق بار آورده و امتحان سوم ندارد .

توت: تعدیلاتیکه در شورای عالی اول قوس ۱۳۴۴ در مودمتحانات بعمل آمده است :

نظر به پیشنهاد دوتن از اعضای شورای عالی درباره ماده ۱۸ چنین تعدیل بعمل آمد: ماده ۱۸ بدوجزء (الف) و (ب) بدون تعدیل در متن مفهوم تقسیم گردیده .

زوج، زوجه، فرزنده، پد، کلان، مادر، کلان، خسر، خشر، کاکا، ماما، خاله، عمه .

بدر صورت مریضی که ماع شمول در امتحان شود بسانه تصدیق
مؤسسات صحی پرهتون و سرطبابت هادر ولایات .
ماده ۲۱ ارائه اسناد

محصلان و محصلا تیکه طبی ماده ۲۰ در امتحان نهایی حاضر
شده نمیتوانند و یا امتحان را ادامه داده نمیتوانند مکلف اند در ظرف ۱۰
روز بعد از آغاز امتحان و یا بعد از عدم حضور عذر تحریری خود را
با اسناد و مدارک دست داشته خویش به اداره پوهنچی مربوط خود تسلیم
پدهد. در مورد تأخیری که ارائه و تقدیم اسناد به اثر عذر معقول بعمل
آمده باشد مجالس استادان پوهنچی ها حکم میکنند . اگر علت غیاب
اشخاص موصوف قبل از ختم امتحان نهایی رفع گردد در امتحان مضامینی
باقیمانده سهم میگیرند .

ماده ۲۲ خصوصیت امتحان دوم :

محصلین و محصلا تیکه نظریه ماده ۱۸ مشروط شمرده میشوند
مکلف اند امتحان تمام مضامینی را که در آن کمتر از نمره معادل اوسط
مقرر اخذ نموده اند بگذرانند . همچنین محصلین و محصلا تیکه نظریه
ماده ۲۰ مشروط شمرده میشوند تمام مضامینی را که در امتحان نهایی
آن شامل شده نتوانستند با مضامینی که کمتر از نمره معادل اوسط مقرر
اخذ نموده باشند امتحان بدهند .

در ماده ۲۲ مربوط خصوصیت امتحان دوم این نوع تعدیل

بعمل آمد :

محصلین و محصلا تیکه نظر به جزء ماده ۱۸ مشروط شمرده

میشوند مکلف اند تمام مضامینی را که در آن کمتر از نمره معادل اوسط مقرر (۵۵) اخذ نموده اند بگذرانند و محصلاتی که نظر به جزء الف ماده ۱۸ و ماده ۲۲ مشروط شمرده میشوند تنها از مضامینی که در آن مشروط مانده اند امتحان بدهند در قسمت فیصدی حاضری ماده ۸ لایحه امتحانات مربوط بشرایط شمول در امتحان در صفحه ۳ لایحه وسطردوم آن این تعدیل بعمل آمد .

اعداد معقول غیاب بعد از تدقیق مجالس استادان هر پوهنخی نسبت حاضری را از ۷۵ فقط تا ۶۵ تنزیل داده میتواند و بس .

ماده ۲۳ - عدم توفیق در امتحان دوم

اشخاصیکه در امتحان دوم در يك مضمون هم کمتر از ۵۰ نمره اخذ و یا اوسط مقرر را تکمیل نکرده باشند ناکام شمرده میشوند . همچنین اشخاصیکه حق شمول در امتحان دوم را داشته ولی در وقت معینه آن بنا بر هر علتی که بود حاضر شده نترانند نیز ناکام محسوب میشوند . امتحان سوم به هیچ صورت گرفته شده نمیتواند .

ماده ۲۴ - ناکامی متواتر

محصلین و محصلا تیکه در سه سمستر ، در صورتیکه سیستم تطبیق شده باشد ، و یاد و سال در صورتیکه دوره تعلیمی به سیستم سال تعلیمی باشد پیهم ناکام بماند از پوهنخی خارج میشوند .

ماده ۲۵ تاثیر ناکامی در امتیازات مادی

محصلین و محصلات در صورت ناکامی یکسال و یا دو سمستر از امتیازات مادی به استثنای حق اعاشه و اباته محروم میشوند .

ترانه پوهنتون کابل

تصنيف : رحيم الهام

مرتب وزيك : مسجور جمال

محصلان عزيز: ترانه هر پوهنتون شاخص روحیه و طرز تفکر محصلان همان پوهنتون می باشد.

حالا که پوهنتون کابل به کمک مؤسسه هنرهای زیبای پوهنځی ادبیات ترانه مخصوصش را ترتیب داده است بیائید برای اولین بار ما و شما در خواندن آن بصورت دسته جمعی مهم بگیریم تا بعد از این در مواقع و مراسم خاص پوهنتون کابل همگان این ترانه را خوانده بتوانیم .

مهیځ صفا مرکز ونا

محور ضیاء مهذاعتلا

درد جهل ما از توشد دوا

پوهنتون پوهنتون

در سگاه عدل و داد و دین ماستی

آیت شکوه سر زمین ماستی

هم چراغ راه راستین ماستی

هر کجا رویم باتو ایم باتوایم

دکابل پوسٹون و پان
یوه دله دکار په هفتہ

د فعالیت په حد کنٹر لیدل کپرس

غلطنامه

صحيح	غلط	سطر	صفحه
دین	این	۱۵	الف
متصنف	منصف	۱۱	۵
مطالب زیادی	زیادی	۲	ب
جمع شده	جمع شده	۷	۱
۱۹ نفر	در سال ۱۹ نفر	۷	۶
ریاضیات	ریشیات	۱	۱۳
تجهیزات	تجهیزات	۱۳	۱۵
کوتاه	کوتنا	۹	۱۸
۱۱	۸۷	۱۳	۲۱
تحصیل	تعمیل	۹	۲۳
فارغ	فارغ	۹	۲۸
خاک	اخاک	۱۵	۲۸
متخصصین	متخصص	۲	۳۱
کتب	کمیّه	۲	۳۴
صالح	صالحح	۱	۴۵

B

6.44

ACQ

5076

ACKU

چاپ مطبعه

مدیریت عمومی نشرات پوهنتون